Vidzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2024.gada 17.jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Inguna Pinne, tiesnese Sandra Bakmane, tiesnesis Agris Bukavs
ar tiesas sēdes sekretāri Maiju Bērziņu,
piedaloties prasītāja SIA "Car Sales Technologies" pārstāvei zvērinātai advokātei Verai Mihaiļenko,
atbildētāja SIA "All Media Latvia" pārstāvei /Persona F/,

atbildētājai /Persona C/, zvērinātam advokātam Kārlim Boldiševicam,

atbildētājai /Persona B/,

atbildētājam /Persona A/

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu SIA "Car Sales Technologies" (iepriekšējais nosaukums – SIA "MKR Capital") prasībā SIA "All Media Latvia" /Persona C/, /Persona B/ un /Persona A/ par nepatiesu ziņu atsaukšanu, morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2023.gada 6.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA "MKR Capital" (šobrīd SIA "Car Sales Technologies" - turpmāk prasītāja) cēlusi tiesā prasību pret atbildētājiem, kurā lūdz:

1. Uzlikt par pienākumu SIA "All Media Latvia" paziņot raidījumā "Bez Tabu", ka 2020.gada 22.oktobra sižetā "Skolotāja: "Man "iesmērē" sliktā stāvoklī esošu "BMW". Remonts izmaksā līdz pat 4 000 eiro" ir izplatītas šādas nepatiesas ziņas:

- /Persona C/ - "*Nē, par servisu teica – mums ir pašiem savi servisi, mēs pārbaudām mašīnas"; "Signalizācija nestrādā, 4x4 nestrādā, visi ABSi nestrādā"; "Kopš 8.jūnija bez mašīnas, jau es nezinu kaut kāds jau mēnesis tiešām jau bez mašīnas*";

- žurnālists- "*aizvedot mašīnu pie sava meistara, atklājušās vēl daudzas nepilnības. Arī šobrīd automašīna atrodas servisā."; "/Persona C/ meistars aprēķinājis, ka, lai mašīnu savestu pilnā kārtībā, remontdarbi varētu izmaksāt nepilnus 4 tūkstošus eiro*";

2. Uzlikt par pienākumu SIA "All Media Latvia" paziņot raidījumā "Bez Tabu", ka 2021.gada 20.septembra sižetā ""Nestrādāja logu tīrītāji, pagrieziena rādītāji!" Uzreiz pēc "BMW" iegādes jauno īpašnieku sagaida lērums "pārsteigumu"" ir izplatītas šādas nepatiesas ziņas:

- /Persona B/- "*Beigās sanāca vēl tā, ka viņi nevarēja iedarbināt, pārbaudē arī tie logu tīrītāji, pagriezieni, aizmugurē gabarīti, nu nekas nestrādāja. Atverot mašīnu pēc lietainā laikā bagāžnieks viss bija pilns ar ūdeni"; "Viņi atteica, neko nepamatoja*";

- žurnālists- "*Viens no darbiniekiem to arī esot apņēmies izpildīt*.";

3. Uzlikt par pienākumu SIA "All Media Latvia" paziņot raidījumā "Bez Tabu", ka 2022.gada 26.janvāra sižetā "Jelgavnieks ļaujas apvārdošanai un Rīgā iegādājas salūzušu VW Touareg" ir izplatītas šādas nepatiesas ziņas:

- /Persona A/- "*nu tur nekam nevajadzētu būt, viss ir baigi labi"; "Kaut kur pēc pāris dienām nokrita tas spoguļstikls nost, tad magnetola iespiedās iekšā un vairs nestrādāja"; "Vajag pilnībā izārdīt visu motoru, lai saprastu, kas tur par vainu ir nu un salikt kopā, bet šitādai mašīnai jaukt ārā un likt pa jaunam kopā, tas ir pluss, mīnuss tās mašīnas vērtība"; "Motors ir beigts*";

- žurnālists- "*Jelgavnieks uzticējies pārdevējam un nolēmis ieteikto spēkratu iegādāties"; "Kad /Persona A/ par Autoselect ierakstījis atsauksmi internetā, viņam jebkāda palīdzība esot atteikta*";

4. Piedzīt no katra atbildētāja- fiziskās personas par labu prasītājai morālā kaitējuma atlīdzinājumu 2000 EUR; piedzīt no SIA "All Media Latvia" par labu prasītājai morālā kaitējuma atlīdzinājumu 14 000 EUR;

5. Piedzīt no atbildētājiem par labu prasītājai visus tiesāšanās izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts uz sekojošiem apstākļiem un argumentiem.

[1.1] Viens no prasītājas komercdarbības veidiem ir lietotu transportlīdzekļu tirdzniecība. Saimnieciskās darbības veikšanai tikusi izmantota arī interneta vietne www.autoselect.lv.

2020.gada 22.oktobrī SIA "All Media Latvia" veidotajā raidījumā "Bez Tabu" publicēts sižets "Skolotāja: "Man "iesmērē" sliktā stāvoklī esošu "BMW". Remonts izmaksā līdz pat 4 000 eiro.".

Minētajā sižetā žurnālists /Persona L/ un pircēja /Persona C/ sniedza nepatiesas ziņas gan par konkrētās automašīnas iegādāšanās apstākļiem, gan šai automašīnai konstatētajiem defektiem un to izmaksām, gan vēršanos pie automašīnas meistara, gan automašīnas izmantošanas neiespējamību.

Sižetā konkrēti /Persona C/ sniedza sekojošas nepatiesas ziņas: "Nē, par servisu teica – mums ir pašiem savi servisi, mēs pārbaudām mašīnas"; "Signalizācija nestrādā, 4x4 nestrādā, visi ABSi nestrādā"; "Kopš 8. jūnija bez mašīnas, jau es nezinu kaut kāds jau mēnesis tiešām jau bez mašīnas".

Savukārt /Persona L/ sniedza sekojošas nepatiesas ziņas: "aizvedot mašīnu pie sava meistara, atklājušās vēl daudzas nepilnības. Arī šobrīd automašīna atrodas servisā." un "/Persona C/ meistars aprēķinājis, ka, lai mašīnu savestu pilnā kārtībā, remontdarbi varētu izmaksāt nepilnus 4 tūkstošus eiro.".

/Datums BO/ /Persona C/, kura vēlējās iegādāties automašīnu BMW 530, e60, /Datums BN/, valsts reģistrācijas Nr. /Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/, ieradās SIA "MKR Capital" tirdzniecības vietā /Adrese G/, lai apskatītu automašīnu un parakstītu ar aizdevuma saņemšanu un automašīnas iegādi saistītos dokumentus. /Persona C/ klātienē tika dota iespēja automašīnu aplūkot, kā arī pārbaudīt tās tehnisko stāvokli, izmantojot viņas izvēlētā autoservisa Rīgas robežās pakalpojumus. Pircēja automašīnu aplūkoja, ar tās stāvokli bija apmierināta un no iespējas pārbaudīt automašīnas tehnisko stāvokli izvēlētajā servisā atteicās. Pēc automašīnas apskates /Persona C/ nolēma automašīnu iegādāties, saņēma īpašumtiesību apliecību, kurā uz to brīdi norādīts automašīnas odometra rādītājs - 280 458 km.

2020.gada 15.augustā /Persona C/ nosūtīja SIA "MKR Capital" iesniegumu, kurā cita starpā tika norādīts uz automašīnai it kā konstatētajiem defektiem, kā arī uz to, ka pircēja atgriezt to pārdevējam nevēlas, bet vēlas, lai viņai tiktu kompensētas remonta izmaksas. Tika panākta vienošanās, ka viņa aizvedīs automašīnu uz pašas izvēlēto autoservisu, kur tiks sastādīta tāme, ko iesniegs uzņēmumam un tas šo tāmi apmaksās. Par minēto /Persona C/ vairākkārt tika atgādināts.

SIA "MKR Capital" piekopj šādu praksi jau ilgstoši, rūpējoties par uzņēmuma reputāciju, ar mērķi vairot uzticību uzņēmumam, jo nebūtisku defektu labošana uz uzņēmuma rēķina rada klientiem pārliecību par uzņēmuma godprātību un atbildību par tā pārdotajiem transportlīdzekļiem.

2020.gada 6.oktobrī, t.i., 4 mēnešus kopš automašīnas iegādes, /Persona C/ ieradās SIA "MKR Capital" tirdzniecības vietā kopā ar SIA "All Media Latvia" veidotā raidījuma "Bez Tabu" pārstāvjiem un izteica pārmetumus par automašīnas tehnisko stāvokli.

Rezultātā notika telefonsaruna ar SIA "MKR Capital" pārstāvi, tā brīža valdes locekli /Persona I/, kas tika ierakstīta un tikai daļēji atspoguļota vēlāk tapušajā sižetā. Sarunas laikā /Persona C/ vairākkārt sniedza apzināti nepatiesas ziņas, uz ko /Persona I/ viņai norādīja, tomēr kā vēlāk izrādījās, sižetā šī sarunas daļa netika atspoguļota.

Tikai 2020.gada 7.oktobrī /Persona C/ informēja /Persona I/ par to, ka 2020.gada 9.oktobrī viņa vedīs automašīnu uz servisu, jo ātrāk neesot sanācis aizņemtības darbā dēļ. Vēlāk /Persona C/ tika norādīts uz viņas iesniegtās "tāmes" nepilnībām, kā arī uz to, ka automašīna ir lietota četrus mēnešus un automašīnas pārdošanas brīdī tādi defekti tai nebija konstatēti. Vienīgais defekts, uz ko /Persona C/ sākotnēji norādīja, bija spoguļu regulēšanas defekts.

2020.gada 13.oktobrī /Persona C/ iegādātā automašīna tika uzrādīta tehniskās apskates veikšanai CSDD. Tehniskās apskates laikā automašīnai tika konstatēti defekti, kas ir labojami viena mēneša laikā. Pārbaudes laikā automašīnai būtiski defekti, kas liecinātu par to, ka tā nav lietojama, netika konstatēti. Tāpat arī netika konstatēti tādi defekti, kas apdraudētu tās piedalīšanos ceļu satiksmē. Novērtējums "2" ir ielikts saistībā ar spoguļu regulēšanas neiespējamību, ko uzņēmums jau no paša sākuma bija gatavs atrisināt, kā arī saistībā ar apgaismojuma ierīču defektiem, kas, spriežot pēc /Persona C/ 2020.gada 7.oktobra ziņas, tika novērsti. Tehniskajā apskatē automašīnai fiksēts nobraukums – 288 129 km, kas liecina, ka kopš iegādes brīža /Persona C/ ar automašīnu ir nobraukusi 7 671 km (vidēji 1 918 km mēnesī). Tātad pircēja automašīnu kopš tās iegādes ļoti aktīvi lietojusi un patiesībā automašīna bija izmantojama, pretēji tam kā tika apgalvots filmētajā sižetā.

2020.gada 22.oktobrī raidījumā "Bez Tabu" tika publicēts strīdus sižets, kurā tika sagrozīti faktiskie apstākļi, tika sniegtas apzināti nepatiesas ziņas, un kurā /Persona C/ norādīja, ka viņas iegādātas automašīnas remontdarbi izmaksāšot

jau 4000 EUR. Ja konkrētajai automašīnai arī bija kādi no norādītajiem defektiem, tie visdrīzāk radušies četru mēnešu aktīvas lietošanas rezultātā un noteikti pašas pircējas vainas dēļ, nevis prasītāja pārdevusi automašīnu ar daudziem defektiem. Secīgi raidījumā "Bez Tabu" 2020. gada 22. oktobra sižetā publicētās ziņas ir nepatiesas.

[1.2] 2021.gada 20.septembra sižetā /Persona B/ sniedza sekojošas nepatiesas ziņas: "Beigās sanāca vēl tā, ka viņi nevarēja iedarbināt, pārbaudē arī tie logu tīrītāji, pagriezieni, aizmugurē gabarīti, nu nekas nestrādāja. Atverot mašīnu pēc lietainā laikā bagāžnieks viss bija pilns ar ūdeni" un "Viņi atteica, neko nepamatoja". Tajā pašā sižetā žurnālists ir sniedzis nepatiesas ziņas: "Viens no darbiniekiem to arī esot apņēmies izpildīt.".

/Persona B/ 2021. gada 3. septembrī iegādājās automašīnu BMW 730. Automašīnai dažas dienas iepriekš tika izieta jauna tehniskā apskate, kur netika konstatēti būtiski bojājumi, kas liegtu piedalīties ceļu satiksmē. Pirms tehniskās apskates automašīnai tika veiktas visas pārbaudes un veikti nepieciešamie remontdarbi, taču neskatoties uz minēto, prasītāja piedāvāja veikt remontu, no kā /Persona B/ atteicās. Prasītāja nepiekrita automašīnas atpirkšanai un līgums šādu iespēju nemaz neparedz.

2021.gada 14.septembrī veicot auto vizuālo un tehnisko apskati, tika secināts, ka logu tīrītāji, pagrieziena signāli un lūka darbojas, taču automašīnas virsbūvē ir skrāpējumi, kas pirkšanas brīdī nebija, automašīnas salons ir pieliets ar dzērieniem un automašīna lietota ļoti nesaudzīgi un, iespējams, pirms auto atgriešanas mainītas detaļas (aizmugurējie lukturi, akumulators un citas). Arī automašīnas nobraukums bija jau par 1000 km lielāks, nekā iegādes brīdī. Kad minētie apsvērumi /Persona B/ tika izskaidroti, viņas pavadoņi izteica draudus izrēķināties ar uzņēmumu un nomelnot to raidījumā "Bez Tabu".

Secīgi gan /Persona B/, gan raidījuma "Bez Tabu" žurnālisti sižetā ir snieguši nepatiesas ziņas par to, ka automašīnai ir bijuši daudzi defekti un sākotnēji uzņēmums ir piekritis automašīnas atpirkšanai, pēc kā neko nepaskaidrojot no tā ir atteicies.

2021.gada 20.septembra sižets par /Persona B/ kopumā vērtējams kā vērsts pret prasītāju ar mērķi celt tai neslavu, un tajā nav atspoguļota abu iesaistīto pušu sniegtā informācija. Proti, tiek pieminēts, ka uzņēmums komentārus un atbildi žurnālistiem sniedza, bet tās saturu neatspoguļoja, tā vietā sniedzot savu subjektīvu vērtējumu atbildes saturam un noklusējot, ka SIA "MKR Capital" ir pierādījumi tam, ka /Persona B/ sniedz nepatiesas ziņas. SIA "All Media Latvia" ir apzināti rīkojusies, lai sižetā radītu negatīvu tēlu par prasītāju, kā rezultātā uzņēmums tiek nomelnots un tiek grauta tā reputācija un celta neslava

[1.3] 2022.gada 26.janvāra sižetā /Persona A/ sniedza sekojošas nepatiesas ziņas: "nu tur nekam nevajadzētu būt, viss ir baigi labi"; "Kaut kur pēc pāris dienām nokrita tas spoguļstikls nost, tad magnetola iespiedās iekšā un vairs nestrādāja"; "Vajag pilnībā izārdīt visu motoru, lai saprastu, kas tur par vainu ir nu un salikt kopā, bet šitādai mašīnai jaukt ārā un likt pa jaunam kopā, tas ir pluss, mīnuss tās mašīnas vērtība" "motors ir beigts".

/Persona A/ iegādājās automašīnu Volkswagen Touareg, 2003.gada izlaiduma, valsts reģistrācijas numura zīmes /Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/, tas ir 18 gadu vecu automašīnu. /Persona A/ pie uzņēmuma nekad nav vērsies un nav iesniedzis jebkādus dokumentus par viņa apgalvotajiem defektiem, līdz ar to sižetā ir sniegtas nepatiesas ziņas par to, ka viņš ir ticis pierunāts, ka automašīna esot ļoti labā stāvoklī un ka tai vispār ir viņa norādītie defekti. Tāpat arī žurnālisti ir snieguši sekojošas nepatiesas ziņas: "Jelgavnieks uzticējies pārdevējam un nolēmis ieteikto spēkratu iegādāties" un "Kad /Persona A/ par Autoselect ierakstījis atsauksmi internetā, viņam jebkāda palīdzība esot atteikta".

2022.gada 26.janvāra sižets pasniegts tādā formā, ka tajā netiek atspoguļota abu iesaistīto pušu sniegtā informācija un komentāri par notikušo, kas sižetu padara subjektīvu. Tā saturs pēc būtības veidots tā, lai radītu negatīvu iespaidu par prasītāju un tās sniegtajiem pakalpojumiem. SIA "All Media Latvia" rīcībā bija informācija un dokumenti, kas ļautu tai sagatavot tādu sižetu, kas atspoguļotu abu iesaistīto pušu sniegto informāciju un pamatoti izteiktos apgalvojumus, taču tā apzināti sižetus ir sagatavojusi tendenciozi, lai tie radītu negatīvu iespaidu par prasītāju un tās īstenoto komercpraksi.

[1.4] Laika posmā no 2020.gada 18.maija līdz 2022.gada 12.aprīlim Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, turpmāk – PTAC, tika saņemtas 9 (deviņas) sūdzības no patērētājiem saistībā ar SIA "MKR Capital" sniegtajiem pakalpojumiem, kas bija saistītas ar pārdoto transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa nepilnībām, sūdzībām par SIA "MKR Capital" izplatīto reklāmu neatbilstību patiesībai, u.c.

Par katru no sūdzībām PTAC pieprasīja sniegt skaidrojumu attiecībā uz patērētāju sūdzībās izteiktajiem lūgumiem/prasījumiem, ko SIA "MKR Capital" arī izdarīja un pilnīgi visās sūdzībās izteiktos lūgumus/prasījumus noraidīja kā nepamatotus.

Lai arī sižeta publicēšana pati par sevi nav nekas prettiesisks, taču konkrētajā gadījumā tā ir vērtējama kā apzināta goda un cieņas aizskaršana, izplatot apzināti nepatiesas ziņas, jo SIA "All Media Latvia", veidojot sižetu, spēj kontrolēt kādas ziņas un kādā apjomā tiek atspoguļotas, kā arī tās atspoguļošanas secību, lai situācija tiktu atspoguļota objektīvi un paši raidījuma skatītāji spētu izdarīt savus secinājumus, balstoties uz atspoguļoto informāciju. Konkrētajos gadījumos, veidojot katru sižetu, SIA "All Media Latvia" ne tikai neatspoguļoja visu saņemto informāciju un rakstveida pierādījumus no SIA "MKR Capital", bet arī nepārliecinājās par to, vai pašu personu sūdzības ir pamatotas ar jebkādiem dokumentiem, vai citiem pierādījumiem.

Prasītāja uzskata, ka SIA “All Media Latvia” kā masu informācijas līdzeklis ir atbildīga par nepatieso ziņu izplatīšanu. SIA “MKR Capital” rakstiski paziņoja SIA “All Media Latvia” par publiskotām nepatiesām ziņām, bet SIA “All Media Latvia” atteicās tās atsaukt un turpināja veidot nepatiesas ziņas saturošus sižetus par SIA “MKR Capital”.

[1.5] Prasītāja uzskata, ka visos strīdus sižetos sniegtā informācija ir vērtējama kā ziņas, jo šīs informācijas satura patiesumu, to ir iespējams pārbaudīt.

Attiecībā uz apsvērumu, kā strīdus sižetu vērtētu neitrāls lasītājs, ziņas par to, ka SIA “MKR Capital” ir krāpniecisks un negodprātīgs komersants, kurš ne tikai pārdod automašīnas ar slēptiem defektiem, bet arī liedz pircējam pārliecināties par automašīnas stāvokli un pēc iegādes izvairās no atbildības par pārdotās automašīnas tehnisko stāvokli, ir godu un cieņu aizskarošas prasītājai. Pēc sižetu publicēšanas sociālajos tīklos parādījās ļoti daudz negatīvu komentāru attiecībā uz SIA “MKR Capital”. Facebook un Instagram lietotāji sāka dalīties ar sižetu, pievienoja negatīvus komentārus un sižetu pie SIA “MKR Capital” apmaksātās reklāmas, tādā veidā atbaidot potenciālos SIA “MKR Capital” klientus un graujot uzņēmuma reputāciju. Ar nepatieso ziņu izplatīšanu nodarītais kaitējums prasītājai ir īsts un reāls, jo publiskajā vidē tikusi grauta prasītājas reputācija.

Konkrētajā gadījumā visi atbildētāji ir izplatījuši nepatiesas ziņas, kas atbilstoši Civillikuma 2352.^{1} pantam veido personas goda un cieņas aizskārumu, atbildētājiem ir pienākums gan atsaukt nepatiesās ziņas, gan dot mantisku kompensāciju. Nodarītais goda un cieņas aizskārums ir vērtējams kā smags, jo pārraidītās nepatiesās ziņas saturēja informāciju, kas ataino prasītāju kā krāpniecisku un negodprātīgu komersantu.

[2]Atbildētāja /Persona B/ rakstveida paskaidrojumā norādījusi, ka prasību neatzīst.

2021.gada 3.septembrī iegādājusies automašīnu BMW 730. Vizuāli mašīnai bija tikai viens defekts – jau bija sarūsējusi bukte uz bagāžnieka pie BMW zīmes. Izbraucot apli ar automašīnu, licies, ka viss kartībā. Izbraucot no auto plača, sācies lietus un atbildētāja uzreiz konstatējusi, ka logu tīrītāji nestrādā. Www.autoselect.lv mājas lapā bija norādīts, ka „Nepatīk mašīna? 14 dienas”. Tā tad šis uzņēmums piedāvājis 14 dienu atteikuma tiesības.

Nākamajā darba dienā, vēršoties pie tirgotāja ar vēlmi izmantot atteikuma tiesības, saņēmusi atteikumu. Tirgotājs uzstājis tikai uz remontu. Pie tirgotāja mašīna atvesta 2021.gada 14.septembrī un darbiniekiem parādīti visi defekti (ūdens lukturos, nedarbojas logu tīrītāji). Arī pats darbinieks visu pārbaudīja uz vietas un pārliecinājās, ka tiešām defekti ir. Remonts tiešām tika piedāvāts, bet atbildētāja atteikusies, jo viņai parādījusies neuzticība tirgotājam.

Tajā pašā dienā mašīna aizvesta uz “Mogo” placi Maskavas iela 469, Rīgā, kur laipni piekrita palīdzēt kamēr tiek risināta šī situācija. Nododot automašīnu, tika sastādīts nodošanas akts, kurā ir norādīts, ka mašīna ir vizuāli labā stāvokli, tīra.

2021.gada 24.septembrī iesniegts iesniegums PTAC, kur izskaidrota visa situācija no atbildētājas puses. Vēstuli ar paskaidrojumu no PTAC atbildētāja saņēma tikai 2021.gada 20.decembrī, kur ir norādītas nepatiesas ziņas par to, ka atbildētāja nomainījusi a/m detaļas. Automašīnai netika mainīta neviena detaļa kopš pirkšanas brīža.

Laika posmā no 24.09.2021 līdz 20.12.2021 (precīzi datumu nevar nosaukt) bija zvans no „MKR” Capital pārstāvja, kas paziņoja, ka ir saņēmis ziņu no PTAC, sācis izrunāties ar nepieklājīgiem vārdiem, kā arī aizskart atbildētāju personīgi ar lamuvārdiem, piedraudot ar tiesāšanos.

[3] Atbildētāja /Persona C/ rakstveida paskaidrojumā norāda, ka prasību neatzīst.

Norādījusi, ka 2020. gada 8. jūnijā atbildētāja kopā ar liecinieku /Persona H/ devušies uz Višķu ielu 14, Rīgā, lai apskatītos klātienē un iespējams arī iegādātos interneta vietnē www.autoselect.lv noskatītu automašīnu BMW 530, e60, 2006.gada izlaiduma, ar valsts reģistrācijas Nr. /Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/.

Tirdzniecības vietā apskatījuši automašīnu. Ārēju vizuālu defektu automašīnai nebija. Jautājot vai var aizvest auto uz servisu, lai to pārbaudītu, saņemta noraidoša atbilde, jo viņiem esot pašiem savs serviss, kur pirms pārdošanas tiek pārbaudītas visas automašīnas. Testa braucienu pašai atbildētājai nav ļauts veikt, jo auto neesot bijusi obligātā civiltiesiskā apdrošināšana. Tā vietā piedāvāts kopā ar tirdzniecības vietas pārstāvi izbraukt mazu apli netālu no tirdzniecības vietas. Pēc īsa izbraukuma, neesot auto pazinējiem, atbildētāja kopā ar liecinieku nolēmusi, ka auto pirks.

Uzņēmuma interneta vietnē nopirktā auto modeļa BMW 530, e60 aprakstā bija minēts, ka auto ir 4X4 (pilnpiedziņas), iebūvēta signalizācija, apsildāmi, regulējami spoguļi, parkošanās sensori un cits papildu aprīkojums. Uzreiz pēc auto iegādes atbildētāja pamanījusi, ka automašīnas spoguļi neregulējas elektroniski, signalizācija šim auto nav iebūvēta, kļūdas, kuras jau no auto iegādes brīža redzamas uz auto paneļa, pilnpiedziņa auto nestrādā, strādā tikai pakaļējā piedziņa, auto izpūtējs ir stipri sarūsējis un auto bagāžas nodalījumā krājās ūdens. Tādējādi automašīna vairakkārt vesta uz servisiem gan “AUTOSELECT” Višķu ielā 14, Rīgā gan uz servisu Skaistkalnes ielā 1A, Rīgā.

/Persona I/, kā arī citi uzņēmuma darbinieki, slēpa informāciju par auto nozīmīgu defektu, tika slēpta informācija, ka automašīna bijusi iesaistīts ceļu satiksmes negadījumā. Visi meistari, pie kuriem automašīna vesta, teikuši, ka tā bijusi sasista. Arī BMW dīlera servisā to apstiprināja. Un LTAB OCTA aplikācijā atrodama informācija, kad tieši bijis CSN.

Par automašīnas tehnisko stāvokli uzņēmuma pārstāvji, iespējams, bijuši informēti, jo 2018.gada 21.februārī autoserviss AUTOHOST, Maskavas ielā 322o, Rīgā, sastādījis remonta izmaksu tāmi. Servisa vadītājs atbildētājai teicis, ka sadarbojas ar konkrēto auto tirdzniecības uzņēmumu. Atbildētāja vērsusies konkrētajā servisā ar lūgumu sastādīt tāmi. 2021.gada 29.janvārī no uzņēmuma atbildētāja saņēmusi elektroniskā pasta vēstuli, kurai bija pievienota 2018.gada 21.februāra tāme. Tādējādi tāme ir sastādīta vairāk kā divus gadus pirms viņa iegādājusies auto.

Vsos iesniegumos, dokumentos un raidījuma “Bez Tabu” sižetā sniegta tikai patiesa un korekta informācija par konkrēto situāciju ar lietota auto iegādi.

[4] Atbildētājs /Persona A/ rakstveida paskaidrojumā norāda, ka prasību neatzīst.

Prasībā nepatiesi norādīts, ka atbildētājs pēc auto iegādes nav vērsies pie prasītājas, jo atbildētājs 2022.gada 11.janvārī un 2022.gada 12.janvārī vērsies pie prasītājas, izmantojot elektronisko pastu, cita starpā informējot, ka motora remonts kā maksas pakalpojums atbildētājam nav pieņemams. Prasītāja savā elektroniskajā atbildē automašīnas garantijas iespēju atteikusi, aizbildinoties ar pirkuma līguma nosacījumiem un atteikusi pārbaudes veikšanu.

2022.gada 16.jūnijā ierakstītā sūtījumā atbildētājs prasītājai nosūtīja pretenziju, kurā lūdzis, pamatojoties uz Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 28. pantu, novērst motora neatbilstību, apmainīt automašīnu vai atgriezt pirkuma maksu, tai skaitā veikt bezmaksas automašīnas motora defekta pārbaudi. Minētā pretenzija papildus arī elektroniski nosūtīta uz prasītājas elektroniskā pasta adresi: info@autoselect.lv.

Līdz šī paskaidrojuma sagatavošanas brīdim prasītāja nav izpildījusi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā noteikto pienākumu un nav sniegusi atbildi uz oficiālu pretenziju, tai skaitā nav veikusi mašīnas pārbaudi un nav sniegusi atbildi par prettiesīgu odometra rādījuma koriģēšanu pirms automašīnas pārdošanas.

Tādējādi prasītāja ar nepatiesu informācijas sniegšanu nav ētiski un juridiski tiesīga prasīt raidījuma sižetā prasīto ziņu atsaukšanu. Uzņēmumu kritikas pieļaujamība izriet no tā, ka tie pakļauj savu rīcību rūpīgai pārbaudei no konkurentu, patērētāju un specializētās preses puses. Lai īstenotu šo uzdevumu, specializētajai presei ir jābūt iespējai izpaust faktus, kas var interesēt lasītājus, un tādējādi sniegt ieguldījumu uzņēmējdarbības atvērtībā. Ja publikācijas mērķis ir vērst uzmanību uz trūkumiem uzņēmuma darbībā, kas potenciāli rada kaitējumu sabiedrības interesēm, nevis lasītāju acīs nomelnot uzņēmuma ražotos produktus, preses pienākums izplatīt informāciju par visiem sabiedrību interesējošiem jautājumiem var tikt novērtēts kā nozīmīgāks nekā uzņēmuma reputācijas aizsardzība.

Prasītāja prasība pieteikumā lūdz atsevišķas atbildētāja frāzes atzīt par cieņu aizskarošām, tomēr sižeta kopējam izteikumam bija tieši patērētāju aizsardzības raksturs, proti, sižeta galvenais vēstījums – lietotu auto tirdzniecības uzņēmums līgumā ietver tādus garantijas nosacījumus, kas faktiski izslēdz tās piemērošanas iespējamību un tai vietā piedāvā maksas servisa pakalpojumus, saucot tos par sadarbības partnera servisu.

Raidījuma sižetā ticis izplatīts personisks viedoklis, kas balstīts negatīvā pirkuma pieredzē, un kā personas subjektīvs vērtējums nevar tikt skatīts kā nepatiesu ziņu izplatīšana no atbildētāja puses. Līdz ar to raidījuma sižetā atbildētāja izplatītais viedoklis un informācija par pirkuma līguma nosacījumiem nevar tikt traktēta kā prasītājas reputāciju aizskaroša, tad nepastāv arī pamats prasīt mantisku atlīdzinājumu.

[5] Atbildētāja SIA “All Media Latvia” rakstveida paskaidrojumā norādījusi, ka prasību neatzīst.

[5.1] Sižetu galvenais mērķis ir bijis vērst raidījuma “Bez Tabu” skatītāju uzmanību uz lietām, kas ir svarīgas un, kam ir jāpievērš uzmanība, iegādājoties lietotu transportlīdzekli, kā arī, kādas ir personas tiesības un tiesiskie līdzekļi, ko tā var izmantot, pirms transportlīdzekļa iegādes, piemēram, pircēja tiesības transportlīdzekli pārbaudīt neatkarīgā autoservisā pirms tā iegādes, kā minēts sižetā.

Apskatot raidījuma “Bez Tabu” būtību un mērķi, var secināt, ka sižeti tiek pamatā veidoti, ņemot vērā saņemtās personu sūdzības vai citus personu stāstus, kas ir balstīti uz reālām dzīves situācijām, sniedzot raidījuma skatītājiem ieskatu konkrēto problēmu risināšanā, tai skaitā sniedzot praktiskus ieteikumus, piesaistot kompetentas personas (ekspertus), kas komentē attiecīgās situācijas un/vai radušos apstākļus.

Arī šajā gadījumā sižetā tika pieaicināts eksperts – Latvijas Profesionālo Autovadītāju Asociācijas prezidents /Persona M/, kurš sniedza savu vērtējumu par auto pirkuma darījumiem, akcentējot, kam jāpievērš uzmanība, lai izvairītos no domstarpībām un pircējs iegādātos labāko pieejamo auto, kas atbilst tā prasībām.

Sižetā vai rakstā nav atsevišķa žurnālista /Persona L/ vai atbildētāja viedokļi, bet atreferēts vai nu pircēja teiktais vai, piemēram, PTAC pārstāvju minētie priekšsecinājumi.

[5.2] Viens no galvenajiem žurnālista amata uzdevumiem ir “runāt” sabiedrības vārdā, paužot informāciju un idejas par visiem sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem. Žurnālistam, īstenojot sabiedriska “sargsuņa” lomu, nav jātic kādai no strīdā iesaistītajām pusēm, bet gan jāuzklausa dažādos viedokļus un jāveicina sabiedriska diskusija par sabiedrībā būtiskiem jautājumiem. Turklāt žurnālistam nav pienākums noskaidrot viedokļu pamatotību. Jo vairāk, viedoklis ir kaut kas tāds, ko nav iespējams pakļaut patiesuma pārbaudei. No sižeta izriet, ka gan pircējas, gan arī SIA “MKR Capital” pārstāvja /Persona I/ viedokļi tika uzklausīti. Proti, žurnālista /Persona L/, /Persona C/ un SIA “MKR Capital” darbinieka klātbūtnē tika veikts telefona zvans /Persona I/, kā tas tika norādīts arī pretenzijā, un kas tika ietverts sižetā. Norādītais liecina par žurnālista profesionalitāti un nav atzīstams, ka konkrētā tēma būtu apskatīta vienpusēji. Informācija sižetā un rakstā nepārprotami pasniegta, izmantojot atstāstījuma izteiksmi no iegūtās informācijas pirmavota, konkrēti /Persona C/.

Prasītāja akcentē tikai un vienīgi faktu, ka ar publiskoto informāciju esot pausta viennozīmīga ziņa, apzināta goda un cieņas aizskaršana, izplatot apzināti nepatiesas ziņas, prasības pieteikumā pilnībā abstrahējoties no sižetā un rakstā izmantotās gramatiskās formas, izteikumiem, to saturu, atbildētāja skaidrajām norādēm par to, kā šī informācija ir jāuztver. Informācijas izplatīšanas mērķi konkrētajos apstākļos ir intervējamo personu viedoklis jeb konkrētās situācijas intervējamo subjektīvs redzējums.

[5.3] Attiecībā uz prasījumu daļā par sižetiem un rakstiem, kas tika publicēti 2021.gada 20.septembrī un 2022.gada 26.janvārī, atbilstoši likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta otrajai daļai, prasītāja iebildumus atbildētājai nav cēlusi. Proti, prasītāja nav vērsusies pie atbildētājas par šajos sižetos un rakstos minēto informāciju, atbilstoši likumā "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" noteiktajam sešu mēnešu termiņā. No pēdējā sižeta ir pagājuši 10 mēneši. Līdz ar to attiecībā uz norādītajiem diviem sižetiem ir iestājies prasības noilgums.

Gadījumā, ja tiesa vērtē citādi un noilgums uz prasību par nepatiesu ziņu atsaukšanu minētajiem sižetiem nav attiecināms, tad atbildētāja norāda, ka arī uz šiem sižetiem un rakstiem pie tiem attiecināmi augstāk minētie argumenti. Prasības pieteikumā norādītā informācija nav atsevišķs atbildētājas un/vai žurnālistu viedoklis, bet intervējamo personu subjektīvais situācijas redzējums un viedoklis par to.

Atbildētājas ieskatā nepastāv likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 7. un 21.pantā, kā arī no Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma izrietošs pamats prasībai par nepatiesu ziņu atsaukšanu vai dzēšanu. Nav saskatāms arī tāds pamats, kas dotu prasītājai, saskaņā ar Civillikuma 1635.pantu, tiesības prasīt atlīdzināt aizskārumu, kas būtu radies atbildētājas neatļautas darbības dēļ.

Prasītāja pieprasītais kompensācijas apmērs 14 000 EUR ir pilnībā nepamatots nav atzīstams. Konkrētajā gadījumā atbildētājas sižetā un rakstā informācija netika izplatīta aizskarošā, ciniskā vai nievājošā veidā vai tādā veidā, kas skartu juridiskas personas reputāciju.

[6] Ar Rīgas rajona tiesas 2023.gada 6.decembra spriedumuprasība daļā pret SIA "All Media Latvia" par 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetos pausto ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu atstāta bez izskatīšanas, bet pārējā daļā noraidīta.

No prasītājas par labu valstij piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 25 EUR.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Lietā starp pusēm nav strīds, ka atbildētāja /Persona C/ 2020.gada 8.jūnijā iegādājās no prasītājas transportlīdzekli BMW 530, VIN /kods/, reģistrācijas Nr. /Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/; atbildētāja /Persona B/ 2021.gada 3.septembrī iegādājās transportlīdzekli BMW 730, VIN /kods/ un atbildētājs /Persona A/ 2021.gada 22.decembrī iegādājās no prasītājas transportlīdzekli VW TOUAREG, VIN /kods/.

Tiesa spriedumā atsaukusies uz Civillikuma 2352.[1] pantu, uz likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.pantu un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 51.pantu.

Lietā ir strīds, vai attiecībā uz 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetiem prasītājai ir iestājies prasības tiesību noilgums pret atbildētāju SIA "All Media Latvia".

Tāpat pastāv strīds, vai norādītajos sižetos atbildētāji ir pauduši savu viedokli jeb ziņas un vai sižetos sniegtā informācija atbilst patiesībai. Secīgi, ja tā neatbilst patiesībai, vai tā ir prasītājas godu un cieņas aizskaroša un kā tāda rada atbildētājiem pienākumu atlīdzināt morālo kaitējumu.

[6.2] Saskaņā ar Civillikuma 1893.pantu saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likuma noteiktā noilguma termiņā. Atbilstoši Civillikuma 1895.pantam visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā. Pants nosaka vispārējo noilguma termiņu — desmit gadus, bet vienlaicīgi atrunā, ka likumā var būt noteikti ari citi, speciālie termiņi.

SIA "All Media Latvia" un tās raidījums "Bez Tabu" ir atzīstams par elektronisko plašsaziņas līdzekli Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1.panta 7.punkta izpratnē.

Lietā nav strīda, ka raidījums "Bez Tabu" pārraidīts ar elektronisko plašsaziņas līdzekļu starpniecību, līdz ar to, ievērojot Likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta astotajā daļā noteikto, izskatāmajā lietā, vērtējot prasījuma tiesību noilgumu, ir piemērojamas Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk EPLL) tiesību normas.

Tiesas ieskatā tas, ka prasītāja nav izmantojusi likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta otrajā daļā noteiktās tiesības sešu mēnešu termiņā pieprasīt atsaukt nepatiesās ziņas, neliedz tai tiesības celt prasību tiesā, pamatojoties uz Civillikuma 2352.[1] pantu, jo to nevar uzskatīt par tādu likumā noteikto strīda ārpustiesas izšķiršanas kārtību, kas liegtu celt prasību tiesā.

Tādējādi SIA "All Media Latvia" arguments, ka prasītājai attiecībā uz 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetu iestājies prasījuma tiesību noilgums, nav pamatots un ir noraidāms.

[6.3] Atbilstoši EPLL 50.panta pirmajā daļā noteiktajam, persona, par kuru kāda elektroniskā plašsaziņas līdzekļa raidījumā paustas nepatiesas ziņas, var pieprasīt, lai tas pats elektroniskais plašsaziņas līdzeklis izplata šo ziņu atsaukumu, kā arī tās atbildi. Persona ir tiesīga pieprasīt, lai tās atbilde tiek izplatīta neatkarīgi no tā, vai šī persona ir pieprasījusi attiecīgo ziņu atsaukumu.

Savukārt šā likuma 51.panta pirmā daļa noteic 14 dienu termiņu, kurā personai jāvēršas pie elektroniskā plašsaziņas līdzekļa ar iesniegumu par nepatiesu ziņu atsaukuma izplatīšanu. Šā panta piektā daļa noteic iesnieguma iesniedzējam tiesības vērsties tiesā un pieprasīt nepatieso ziņu atsaukumu, ja elektroniskais plašsaziņas līdzeklis šajā pantā noteiktajā kārtībā neizplata nepatieso ziņu atsaukumu.

No lietas materiāliem izriet, ka attiecībā par 2020.gada 22.oktobra sižetu, pēc tā publikācijas, prasītāja 2020.gada 22.oktobrī plkst. 20.13 uz elektroniskā pasta adresi beztabu@tv3.lv ir nosūtījusi elektroniskā pasta vēstuli, izsakot savas iebildes raidījuma saturam un norādot, ka raidījumā pausta patiesībai neatbilstoša informācija.

Savukārt pēc 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetu publiskošanas prasītāja nav vērsusies pie SIA "All Media Latvia" par nepatieso ziņu atsaukumu. Tādējādi tiesa atzinusi, ka prasītāja nav ievērojusi EPLL 51.pantā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību. Civilprocesa likuma 219.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka tiesai ir pienākums atstāt prasību bez izskatīšanas, ja prasītājs nav ievērojis attiecīgajai lietu kategorijai noteikto lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību vai līdz prasības celšanai nav veicis likumā noteiktos pasākumus, lai noregulētu savu strīdu ar atbildētāju. Līdz ar to prasība daļā par pienākuma uzlikšanu paziņot raidījumā "Bez Tabu", ka 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetos izplatītas nepatiesas ziņas, atstājama bez izskatīšanas.

[6.4] Prasījums par pienākumu sniegt kompensāciju par godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu, kas izriet no Civillikuma 2352.^{1}panta, ir tieši pakārtots prasījuma par izplatīto ziņu atzīšanu par nepatiesām, godu un cieņu aizskarošām apmierināšanai. Ja nav pamats konstatēt, ka izplatītās ziņas ir nepatiesas un tātad godu un cieņu aizskarošaas, nav pamats arī konstatēt personas pienākumu sniegt kompensāciju par šādu ziņu izplatīšanu. Tā kā prasība daļā par pienākuma uzlikšanu SIA "All Media Latvia" paziņot par 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetos paustām nepatiesām ziņām ir atstājama bez izskatīšanas, tad prasība daļā par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu no /Persona B/ un no /Persona A/ nav pamatota un ir noraidāma, jo lietā nav konstatējami Civillikuma 2352.^{1} panta priekšnosacījumi, kas būtu par pamatu šāda prasījuma apmierināšanai.

[6.5] Lietā starp pusēm nav strīds, ka prasības pieteikumā norādītā, prasītājas ieskatā nepatiesā informācija, kuru norādījuši /Persona C/ un žurnālists, pārraidīta televīzijas raidījumā "Bez Tabu" 2020.gada 22.oktobrī.

Judikatūrā atzīts, ka ziņas izplatītas publiski, ja tās publicētas presē, pārraidītas pa radio, televīziju, izmantojot masu informācijas līdzekļus vai ja tās izziņotas citā veidā nenoteiktam personu lokam – kaut vai vienai personai, neskaitot pašu cietušo (*sal. Augstākās tiesas 2015.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. SKC-204/2015 (C31370910) 7.1. punkts, 2016.gada 17.jūnija lēmums lietā Nr. SKC-2124/2016 (C05020613) 5.2. punkts; 2017.gada 28.novembra spriedums lietā Nr. SKC-184/2017 8.2.3. punkts.*).

Konkrētajā gadījumā no lietā iesniegtajām izdrukām mājsalapā autoselect.lv, kas ir prasītājas interneta vietne lietoto transportlīdzekļu tirdzniecībai, komentāru sadaļas, izriet, ka ar sižetu "Skolotāja: "Man "iesmērē" sliktā stāvoklī esošu "BMW". Remonts izmaksā līdz pat 4 000 eiro" internetā dalījušās arī trešās personas. Tādējādi atbildētāji ziņas par prasītāju izplatījuši publiski neierobežotam cilvēku skaitam un tās guvušas plašu sabiedrības interesi.

[6.6] Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādījusi, ka ir rūpīgi jānošķir fakti un viedokļi. Faktu pastāvēšana ir iespējams pierādīt, turpretim viedokļa patiesums nav pierādāms (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1986.gada 8.jūlija spriedums [Kopsēde] lietā "Lingens v. Austria", iesnieguma Nr. 9815/82, 46. punkts.*).

Noteicošie kritēriji, lai nošķirtu „ziņas" no „viedokļa" ir: 1) izteikumu kopējais konteksts; 2) nozīme, ko šādam izteikumam varētu piešķirt neitrāla persona; 3) izteikuma autora skaidrojumi (*sk. Augstākās tiesas 2015.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. SKC-204/2015 (C31370910), 7.3. punkts*).

Tiesa, vērtējot atbildētājas /Persona C/ izteikumu kopējo kontekstu, secinājusi, ka tie izdarīti tiešā un kategoriskā apgalvojuma veidā. Savukārt žurnālista sacītais pateikts atstāstījuma formā, taču arī žurnālista teiktais atbilst ziņām, jo viņa sniegtās informācijas patiesumu iespējams pārbaudīt. Sacītais nav izteikts pieņēmuma formā vai kā žurnālista vai /Persona C/ viedoklis.

Tiesa atzinusi, ka nav nozīmes lietā SIA "All Media Latvija" paustajam viedoklim, ka žurnālista teiktais nav uzskatāms par ziņām, jo izteikts atstāstījuma formā. No dzīvē gūtiem novērojumiem tiesa atzinusi, ka ziņas ir atstāstījuma formā izteikts stāstījums par jau notikušiem vai priekšā stāvošiem notikumiem. Žurnālista atstāstījuma formā teiktais arī ir atzīstams par ziņām, kuru saturu iespējams pakļaut patiesuma pārbaudei. Tiesas ieskatā no žurnālista teiktajām frāzēm neizriet, ka tās teiktas, tikai atkārtojot/ atstāstot /Persona C/ teikto.

[6.7] Vērtējot nozīmi, ko šādam izteikumam varētu piešķirt neitrāla persona, tiesa atzinusi, ka pamatojoties uz raidījumā sniegto informāciju, neitrāli novērotāji izdarījuši secinājumus par prasītāju kā negodprātīgu komersantu. Ar godu saprot personas sabiedrisku novērojumu, kas ir izveidojies personas darbības rezultātā, bet ar cieņu saprot personas sabiedriskā vērtējuma atspoguļojumu viņas pašas apziņā, t.i., personas pašnovērtējumu. Sabiedrības atzinīgs vērtējums ir sasniedzams ilgstošā laikā, atbilstoši personas nopelniem, un, izplatot nepatiesas ziņas, notiek personas vērtības nepamatots samazinājums sabiedrības acīs (*sk. Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna zinātniskā redakcijā. R: Mans īpašums, 2000, 635.lpp*).

Tiesa atsaukusies uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas norādīto, ka jāņem vērā atšķirības starp fiziskās personas un uzņēmuma reputāciju. Ja fiziskās personas reputācija ietver personisko dimensiju un tās sabiedriskā statusa intereses, uzņēmumam piemīt tikai komerciālā reputācija. Strīdā par komercabiedrības interesēm uz reputāciju personiskais aspekts nav nozīmīgs. Proti, juridiskās personas nevar prasīt atzīt, ka ir aizskartas tādas personiskās tiesības, kas var piemist tikai fiziskajām personām. Arī Senāts norādījis, ka attiecībā uz juridiskām personām vērtējams, vai aizskarta juridiskās personas reputācija (gods), vai ir pasliktinājies tās sabiedriskais novērtējums tādā mērā, ka tas ietekmē vai varētu ietekmēt tās

darbību, un nav jāvērtē, kā jūtas juridiskās personas pārstāvji – fiziskās personas (sk., *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Tiesu prakses apkopojums "Goda un cieņas civiltiesiskā aizsardzība. (2000.–2021. maijs)*).

Attiecībā uz juridiskām personām vērtējams, vai ir aizskarta juridiskās personas reputācija (gods), vai ir pasliktinājies tās sabiedriskais novērtējums tādā mērā, ka tas ietekmē vai varētu ietekmēt tās darbību. (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2020. gada 30. aprīļa spriedums lietā Nr. SKC 77/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0430.C30450117.7.S)*).

Tiesas ieskatā raidījumā atspoguļoto ziņu rezultātā prasītājas novērtējums sabiedrības acīs ir pasliktinājies un tas varēja ietekmēt prasītājas darbību, jo ziņām nešaubīgi piemīt godu aizskarošs raksturs.

[6.8] Tiesas pienākums, noskaidrojot vai atbildētājs paudis nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas, ir pārbaudīt visus prasībā norādītos izteikumus, pakļaujot tos trīs soļu testam, kurā izvērtējams: 1) vai minētie izteikumi ir ziņa vai viedoklis; 2) ja izteikumi satur ziņas – vai ziņas ir patiesas vai nepatiesas; 3) ja ziņas ir nepatiesas, vai tās aizskar personas godu un cieņu, turklāt šāds tests izpildāms attiecībā uz katru no norādītajām ziņām atsevišķi. Proti, šie vērtēšanas kritēriji ir kumulatīvi.

Civillikuma 2352.[1]panta pierādīšanas nasta par izplatīto ziņu atbilstību patiesībai uzlikta atbildētājam. Konkrētajā gadījumā, tiesa atzinusi, ka lietas izskatīšanas gaitā atbildētāja SIA "All Media Latvia" nav sniegusi pierādījumus tam, ka paustās ziņas par prasītāju atbilst patiesībai.

Tajā pašā laikā no lietā pārbaudītajiem prasītājas un atbildētājas /Persona C/ iesniegtajiem pierādījumiem, tiesa konstatējusi, ka atbildētājas /Persona C/ teiktais: "Nē, par servisu teica – mums ir pašiem savi servisi, mēs pārbaudām mašīnas" un "Signalizācija nestrādā, 4x4 nestrādā, visi ABSi nestrādā" atzīstams par patiesu un līdz ar to nav uzskatāmas par nepatiesām ziņām. Teiktajā dominē negatīvu faktu, kuru patiesumu iespējams pārbaudīt, izklāsts, nevis atbildētājas pārdomas vai uzskati par prasītāju. Tiesa atsaukusies arī uz trešo personu komentāriem pēc publicētā raidījuma, kas norādīti autoselect.lv, kuros skatītāji izdarījuši negatīvus secinājumus par prasītāju. Tādējādi tiesa atzinusi, ka atbildētāju ziņu izplatīšanas rezultātā sabiedriskais vērtējums par prasītāju varētu būt samazinājies.

Lietā nav strīda, ka /Persona C/ Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1. panta 3. punkta izpratnē, iegādājoties no prasītājas automašīnu, atzīstama par patērētāju un līdz ar to uz viņu attiecināmas Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normas, tajā skaitā 13.panta trešā daļaun 14.panta trešā daļa.

No lietā iesniegtajiem automašīnas kļūdu paziņojumu ekrānuzņēmumiem tiesa atzinusi, ka automašīna uzrāda kļūdu, kas atspoguļo, ka automašīnai nedarbojas 4x4 un ABS. Arī no lietā iesniegtās SIA "AUTOHOST" 2018.gada 21.februāra tāmes KK-1590, kuras norādīto datumu tiesa apšaubījusi un atzinusi par kļūdainu, izriet, ka automašīnai nepieciešams 4x4 un ABS remonts. Tiesas ieskatā tāmē norādītais apstiprina sižetā pausto informāciju. Prasītāja arī nav iesniegusi pierādījumus, ka /Persona C/ iegādātajai automašīnai vispār bija uzstādīta signalizācija, darbojās 4x4 un ABS sistēma.

Savukārt, izvērtējot /Persona C/ teikto: "Kopš 8.jūnija bez mašīnas, jau es nezinu kaut kāds jau mēnesis tiešām jau bez mašīnas", tiesa atzinusi, ka lietā atrodas pierādījumi, ka transportlīdzeklis kopš tā iegādes vairākas reizes atradies servisā. Lai gan ziņa, ka transportlīdzeklis nav ticis lietots kādu mēnesi, neatbilst patiesībai, taču šī ziņa vērtējama, kā emocionāls pārspīlējums, kas pats par sevi ārpus konteksta neaizskar prasītājas godu un cieņu.

Izvērtējot vai ziņa, ko tiesa atzinusi par nepatiesu, aizskar prasītājas godu un cieņu, tiesa no dzīvē gūtiem novērojumiem secinājusi, ka ir likumsakarīgi, ka pēc lietota auto iegādes, agrāk vai vēlāk, bet vislabākais nekavējoties, nepieciešams veikt iegādātā transportlīdzekļa tehniskā stāvokļa pārbaudi, jo lietotas automašīnas un to detaļas mēdz būt nolietotas vai uz nolietojuma robežas un ātri salūzt. Minētajam prasītājai kā komersantam, kas darbojas lietotu transportlīdzekļu tirdzniecības jomā, būtu jābūt vispārzināmam un pašsaprotamam apstāklim.

Tādējādi, atzīstot, ka pats par sevi fakts, ka /Persona C/ automašīna vairākas reizes atradusies servisā, neaizskar prasītājas godu vai reputāciju.

Vienlaicīgi tiesa atzinusi, ka sižetā žurnālista teiktais: "aizvedot mašīnu pie sava meistara, atklājušās vēl daudzas nepilnības. Arī šobrīd automašīna atrodas servisā. /Persona C/ meistars aprēķinājis, ka, lai mašīnu savestu pilnā kārtībā, remontdarbi varētu izmaksāt nepilnus 4 tūkstošus eiro" atbilst patiesībai, jo no lietā iesniegtā Wess Select pasūtījuma Nr.525223 izriet, ka mašīnai nepieciešams veikt detaļu nomaiņu 5229,44 EUR vērtībā. Līdz ar to no lietā iesniegtajiem dokumentiem ir redzams, ka automašīnas remonta izmaksas kopumā pārsniedz 4000 EUR. Tiesa atzinusi, ka konkrētajā gadījumā prasītāja nebauda Civillikuma 2352.[1] pantā norādīto civiltiesisko aizsardzību un šīs tiesību normas piemērošanai nav pamats.

[7] Prasītāja par spriedumu iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdz spriedumu pilnā apjomā un lūdz prasību apmierināt.

[7.1] Tiesa nepamatoti EPLL 50.panta pirmajā daļā un 51.panta piektajā daļā noteikto ir uzskatījusi par Civilprocesa likuma 219.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto prasības atstāšanas bez izskatīšanas pamatu, proti, attiecīgajai lietu kategorijai noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Judikatūrā ir nostiprināts viedoklis- tas apstāklis, ka prasītājs nav izmantojis likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta otrajā daļā noteiktās tiesības sešu mēnešu termiņā pieprasīt redaktoram atsaukt

nepatiesas ziņas, neliedz prasītājam celt prasību tiesā, pamatojoties uz Civillikuma 2352.[1] pantu, jo to nevar uzskatīt par tādu likumā noteikto strīda ārpustiesas izšķiršanas kārtību, kas liegtu celt prasību tiesā (Goda un cieņas civiltiesiskā aizsardzība, tiesu prakses apkopojums, 2020-2021.gada maijs, 28.lapa).

Līdzīgi par tādu likumā noteikto strīda ārpustiesas izšķiršanas kārtību, kas liegtu celt prasību tiesā, nav uzskatāmas arī EPLL 50.panta pirmajā daļā noteiktās personas tiesības vērsties pie izplatītāja un lūgt atsaukumu, jo no gramatiskā un valodas lietošanas viedokļa "var prasīt" un "ir tiesīgs" ir vērtējami kā sinonīmi ar līdzvērtīgām sekām, kas personai piešķir tiesības, taču neuzliek pienākumu.

Attiecībā uz 2021.gada 20.septembra un 2022.gada 26.janvāra sižetos paustajām ziņām, neatkarīgi no tā, vai konkrēta ziņa ir vai nav atsaucama, tiesai nepastāvēja šķēršļi konkrētajos sižetos ietvertās ziņas vērtēt pēc būtības un, atzīstot tās par nepatiesām, lemt par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu. Jo īpaši pie apstākļiem, kad /Persona B/ un /Persona A/ ir privātpersonas, kuras par nepatiesu ziņu izplatīšanu nes patstāvīgu atbildību, neatkarīgi no tā, vai plašsaziņas līdzeklim ir vai nav pienākuma konkrētās ziņas atsaukt.

Minēto skaidri un nepārprotami apstiprina gan Civillikuma 2352.[1]panta trešajā daļā noteiktais gan Eiropas Cilvēktiesību tiesā atzītais, ka kompensāciju var prasīt gan no publikācijas autora vai no intervējamās personas, gan arī no izdevēja, kas ziņu publicējis (Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 9. novembra spriedums lietā „Krone Verlags GmbH & Co KG v. Austria (No. 4)", iesnieguma Nr.72331/01, 32., 36. Punkts.)

[7.2] Apgalvojums, ka /Persona C/ tika liegts veikt pārbaudi viņas izvēlētā servisā, neatbilst patiesībai. Prasītājanekad nav atteikusi potenciāliem pircējiem pārbaudīt automašīnu viņu izvēlētajā servisā un par to netika liecinājis arī liecinieks /Persona I/. Apstāklis, ka visas automašīnas tiek pārbaudītas sadarbības partneru servisos pirms pārdošanas, pats par sevi nenozīmē, ka /Persona C/ netika dota iespēja pārbaudīt automašīnas tehnisko stāvokli, izmantojot viņas izvēlētā autoservisa Rīgas robežās pakalpojumus. /Persona C/ automašīnu aplūkoja, ar tās stāvokli bija apmierināta un pārbaudīt automašīnas tehnisko stāvokli autoservisā Rīgas robežās nevēlējās. Arī liecinieks /Persona H/, kurš bija kopā ar /Persona C/ automašīnas pirkšanas brīdī, bet kura liecības pirmās instances tiesa nezināmu iemeslu dēļ ignorēja, netika liecinājis, par to, ka viņai būtu atteikta pārbaude viņas izvēlētajā servisā. Turklāt liecinieks /Persona H/ cita starpā liecināja, ka viņš personīgi piedalījās gan automašīnas apskatē, gan arī testa braucienā, un jebkādas tehniskas problēmas automašīnai nebija konstatējis.

Tiesas arguments, ka apgalvojums "signalizācija nestrādā, 4x4 nestrādā, visi ABSi nestrādā" atbilst patiesībai ir nepatiess, jo automašīnas iegādes brīdī tā bija tehniskā kārtībā – to pēc būtības nenoliedza /Persona C/, kā arī par to liecināja liecinieks /Persona H/.

Savukārt brīdī, kad /Persona C/ parādījās pretenzijas pret automašīnas tehnisko stāvokli, tas ir 2020.gada augustā, šīs pretenzijas bija saistītas tikai ar spoguļu defektu un pēc iegādes līdz sižeta veidošanas brīdim automašīnas nobraukums jau bija palielinājies gandrīz par 8000 km, kas nozīmē, ka vidēji ar šo automašīnu /Persona C/ nobrauca 2000 km mēnesī, tātad automašīna bija lietojama.

Būtiski norādīt, ka nav zināms un saprotams, kad SIA "AUTOHOST" (SIA "Biring Automotive") 2018.gada 21.februāra tāme KK-1590 vispār ir sastādīta, jo var piekrist tiesas secinājumam, ka tās datums ir neatbilstošs. Nav loģisks pieņēmums, ka uzņēmums sūtītu personai tāmi par transportlīdzeklim nepieciešamajiem remonta darbiem divus gadus pirms persona šo auto izlēmusi iegādāties. Par norādītās tāmes patieso sastādīšanas datumu nekādas ziņas lietā neatrodas, līdz ar ko tā nav uzskatāma par ticamu pierādījumu tam, ka konkrētās funkcijas automašīnai nav strādājušas jau tās iegādes brīdī.

Attiecībā uz ziņu "aizvedot mašīnu pie sava meistara, atklājušās vēl daudzas nepilnības. Arī šobrīd automašīna atrodas servisā", atzīstot to, ka tas atbilst patiesībai tiesa nav ņēmusi vērā, ka pasūtījums Nr.525223 ir ticis sagatavots pēc nobrauktiem 8000 km, savukārt, kad un pie kādiem apstākļiem ir tikusi sastādīta SIA "AUTOHOST" tāme, kā jau norādīts iepriekš, vispār nav zināms. Tāpat arī nav zināms, vai, kad, kam un pie kādiem apstākļiem, /Persona C/ ir uzrādījusi viņas iegādāto automašīnu SIA "AUTOHOST" servisā, jo /Persona C/ pat nav apgalvojusi, ka viņas automašīna norādītajā autoservisā ir bijusi. Minētajam ir izšķiroša nozīme, jo sižetā tiek apgalvots, ka automašīnai visi defekti ir bijuši jau iegādes brīdī, par ko jebkādi pierādījumi nav tikuši iesniegti un, secīgi, šie divi dokumenti, pretēji tiesas ieskatam, neapstiprina sižetā pausto izteikumu patiesīgumu.

Atzīstot ziņu "/Persona C/ meistars aprēķinājis, ka, lai mašīnu savestu pilnā kārtībā, remontdarbi varētu izmaksāt nepilnus 4 tūkstošus eiro" par patiesu, pirmkārt, jānorāda, ka Wess Select pasūtījums Nr.525223 un SIA "AUTOHOST" tāme satur pretrunīgu informāciju un ievērojamu atšķirību it kā nepieciešamo remontdarbu izmaksās. Otrkārt, jānorāda, ka Wess Select pasūtījums Nr.525223 ir ticis sagatavots pēc 8000 nobrauktiem km un pēc sižeta, tajā esošā informācija nevarēja būt zināma nedz pircējai, nedz žurnālistam.

Pušu savstarpējā saziņā /Persona C/ tika apgalvojusi, ka remonta izmaksas esot "sākot no 3 500 EUR", sižetā tiek norādīti nepilni 4 000 EUR, savukārt, no Wess Select pasūtījuma Nr.525223 izriet, ka mašīnai nepieciešams veikt detaļu 5

229,44 EUR vērtībā nomaiņu, bet no SIA "AUTOHOST" tāmes izriet, ka automašīnas remonta izmaksas aprēķinātas 2 560 EUR vērtībā. Tātad nav konstatējams, cik patiesībā varētu sastādīt remonta izmaksas un vai tās vispār ietver tādus defektus, kas automašīnai ir bijuši tās iegādes brīdī.

[7.3] /Persona C/ lietā pievienojusi virkni dokumentu, kuru starpā ir viņas sarakste ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru, policiju, prokuratūru, Valsts ieņēmumu dienestu un pat ar pašu prasītāju, bet šī sarakste pēc būtības nepierāda to faktisko apstākļu esamību, kas ir norādīti prasības pieteikumā. Lietā nav iesniegti pierādījumi par to, ka visas /Persona C/ sūdzības būtu atzītas par pamatotām, ka kāds būtu konstatējis kādus pārkāpumus no prasītājas puses.

Secīgi tiesas atzinumi attiecībā uz prasību daļā par /Persona C/ sižetu nav atzīstami par pamatotiem un prasība šajā daļā noraidīta nepamatoti. Prasītāja uzskata, ka ar prasības pieteikumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem faktiskajiem apstākļiem un atbildētāju rīcību, masu saziņas līdzekļos paužot nepatiesas ziņas par prasītāju, ir aizskarts prasītājas gods un cieņa, prasītājai ar to ir nodarīts kaitējums, jo pēc sižetu publicēšanas sociālajos tīklos parādījās ļoti daudz negatīvu komentāru attiecībā uz prasītāju. Lietotnēs Facebook un Instagram lietotāji sāka dalīties ar sižetiem, pievienoja komentārus un sižetus pie prasītājas apmaksātās reklāmas, tādā veidā atbaidot potenciālos prasītājas klientus un graujot uzņēmuma reputāciju. Ar nepatieso ziņu izplatīšanu nodarītais kaitējums prasītājai ir ne tikai prezumējams, bet arī īsts un reāli nodarīts, jo publiskajā vidē ir tikusi grauta prasītājas reputācija un pie šādiem apstākļiem prasītājai ir tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu par goda un cieņas aizskārumu.

[8] Atbildētāja /Persona C/ rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norādījusi, kasūdzību neatzīst un tā nav pamatota.

[9] Atbildētāja SIA "All Media Latvia" rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norādījusi, ka sūdzība ir nepamatota.Tiesa pamatoti norādījusi uz prasītājas tiesību izmantošanas pienākumu vispirms ar sūdzību vērsties pie SIA "All Media Latvia". Līdz ar to tiesa pamatoti nav vērtējusi divus sižetus pēc būtības.

Konkrētajā gadījumā SIA "All Media Latvia" oriģinālajos sižetos un rakstos pie tiem nav norādīta tāda informācija, kas būtu traktējama kā prasītājas reputācijas aizskārums, pat tad, ja sniegtā informācija pati par sevi nav patīkama prasītājam. Atbildētāja sižeta mērķis ir informēt plašāku sabiedrību par tādu nozīmīgu pirkumu veikšanu kā automašīna un pasākumiem, kas jāņem vērā pirms pirkuma veikšanas. Atbildētāju viedokļi nepārsniedz kritikas robežas un prasītāja netiek ne nomelnota, ne kā citādi aizskarta tās reputācija.

Lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka prasītājas sabiedriskais novērtējums būtu pasliktinājies. No rakstam pievienotajiem komentāriem secināms, ka tie pārsvarā attiecas uz atsevišķu personu izpratni un pat personisku iepriekšēju pieredzi par prasītājas darbībām, bet nekādā veidā neliecina par vispārēju sabiedrības negatīvu novērtējumu.

[10] Atbildētāja /Persona B/ rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību lūdz celto prasību pilnībā noraidīt, jo no viņas puses nav sniegtas nepatiesas ziņas, bet gan tika izstāstīta viņas dzīves pieredze ar mērķi vērst cilvēku uzmanību uz to, kam jāpievēršas pērkot lietotas automašīnas.

[11] Ar Augstākās tiesas priekšsēdētāja 2024.gada 20.februāra rezolūciju civillieta nodota izskatīšanai Vidzemes apgabaltiesai (Civilprocesa likuma 32.^{1} panta pirmā daļa).

[12] Apelācijas tiesas sēdē prasītājas pārstāve zvērināta advokāte Vera Mihaiļenko apelācijas sūdzību un prasību uzturēja spēkā pilnā apjomā ar tajās norādītajiem argumentiem, apstākļiem. Lūdza prasību apmierināt, jo ar nepatiesu ziņu izplatīšanu ir noticis rupjš prasītājas tiesību aizskārums.

Atbildētājas SIA "All Media Latvia" pilnvarotā pārstāve /Persona F/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina, norādot, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pareizs un pamatots.

Atbildētāja /Persona C/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina. Viņa sniegusi tikai patiesu informāciju un izstāstījusi savu pieredzi lietotas automašīnas iegādē, par ko arī lietā ir iesniegti visi iespējamie pierādījumi. Juridiskās palīdzības sniedzējs zvērināts advokāts Kārlis Boldiševics tiesas sēdē lūdza prasību atzīt par nepamatotu, nepierādītu un noraidīt.

Atbildētāji /Persona B/ un /Persona A/ tāpat ne prasību, ne apelācijas sūdzību neatzina. Sniedza paskaidrojumus, kuri pilnībā sakrīt ar lietā jau sniegtajiem un pirmās instances tiesā uzklausītajiem paskaidrojumiem.

Motīvu daļa

[13] Uzklausījusi pušu un to pārstāvju paskaidrojumus, iepazinusies ar lietas materiāliem, novērtējusi lietas materiālos esošos pierādījumus kopsakarā ar apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem un apsvērumiem, tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, celtā prasība ir noraidāma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā. Lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā nosaka

prasības pieteikums, pirmās instances tiesas spriedums un apelācijas sūdzība.

Lietā nav iesniegta apelācijas sūdzība par spriedumu attiecībā uz to daļu, kurā pirmās instances tiesa atzinusi, ka celtajai prasībai nav iestājies prasības noilgums. Atbildētāja SIA "All Media Latvija", kura šādu argumentu tiesai izvirzījusi, par spriedumu apelācijas sūdzību nav iesniegusi, līdz ar to apelācijas tiesa neizvērtē jautājumu par noilguma iestāšanos prasībai.

[13.1] Lietā nav strīda par faktiem, ka SIA "Car Sales Technologies" (iepriekšējais nosaukums "MKR Capital") reģistrēta 2013.gada 6.augustā un viens no tās komercdarbības veidiem ir lietotu transportlīdzekļu tirdzniecība.

Savukārt SIA "All Media Latvia" žurnālisti raidījuma "Bez Tabu" trīs sižetos ir intervējuši fiziskās personas (atbildētājus), kuri snieguši informāciju par viņu pieredzi lietotu automašīnu iegādē pie prasītājas.

Nav strīda, ka prasītāja 2020.gada 8.jūnijā pārdevusi /Persona C/ 2006.gada izlaiduma automašīnu BMW 530, e60., reģ.Nr./Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/ par summu 5600 EUR, par ko publicets sižets 2020.gada 22.oktobra raidījumā "Bez Tabu".

Prasītāja no visa sižeta par nepatiesām, līdz ar to aizskarošām un atsaucamām ziņām norādījusi /Persona C/ teikto - "*Nē, par servisu teica – mums ir pašiem savi servisi, mēs pārbaudām mašīnas"; "Signalizācija nestrādā, 4x4 nestrādā, visi ABSi nestrādā"; "Kopš 8.jūnija bez mašīnas, jau es nezinu kaut kāds jau mēnesis tiešām jau bez mašīnas*"; kā arī žurnālista teikto "*aizvedot mašīnu pie sava meistara, atklājušās vēl daudzas nepilnības. Arī šobrīd automašīna atrodas servisā."; "/Persona C/ meistars aprēķinājis, ka, lai mašīnu savestu pilnā kārtībā, remontdarbi varētu izmaksāt nepilnus 4 tūkstošus eiro*".

Nav strīda, ka prasītāja 2021.gada 3.septembrī pārdevusi /Persona B/ 2005.gada izlaiduma automašīnu BMW 730, reģ.Nr./Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/, par summu 7000 EUR, par ko publicēts sižets 2021.gada 20.septembra raidījumā "Bez Tabu".

Prasītāja no visa sižeta par nepatiesām, līdz ar to aizskarošām un atsaucamām ziņām norādījusi /Persona B/ teikto -"*Beigās sanāca vēl tā, ka viņi nevarēja iedarbināt, pārbaudē arī tie logu tīrītāji, pagriezieni, aizmugurē gabarīti, nu nekas nestrādāja. Atverot mašīnu pēc lietainā laikā bagāžnieks viss bija pilns ar ūdeni"; "Viņi atteica, neko nepamatoja*"; kā arī žurnālista teikto - "*Viens no darbiniekiem to arī esot apņēmies izpildīt*."

Tāpat nav strīda, ka prasītāja 2021.gada 22.decembrī pārdevusi /Persona A/ 2003.gada izlaiduma automašīnu VW Touareg, reģ.Nr./Transportlīdzekļa reģistrācijas numurs/, par summu 5 400 EUR, par ko publicēts sižets 2022.gada 26.janvāra raidījumā "Bez Tabu".

Prasītāja no visa sižeta par nepatiesām, līdz ar to aizskarošām un atsaucamām ziņām norādījusi /Persona A/ teikto-"*nu tur nekam nevajadzētu būt, viss ir baigi labi"; "Kaut kur pēc pāris dienām nokrita tas spoguļstikls nost, tad magnetola iespiedās iekšā un vairs nestrādāja"; "Vajag pilnībā izārdīt visu motoru, lai saprastu, kas tur par vainu ir nu un salikt kopā, bet šitādai mašīnai jaukt ārā un likt pa jaunam kopā, tas ir pluss, mīnuss tās mašīnas vērtība"; "Motors ir beigts*"; ; kā arī žurnālista teikto - "*Jelgavnieks uzticējies pārdevējam un nolēmis ieteikto spēkratu iegādāties"; "Kad /Persona A/ par Autoselect ierakstījis atsauksmi internetā, viņam jebkāda palīdzība esot atteikta*".

[13.2] Lietā nav strīda, ka SIA "All Media Latvia" ir atzīstams par elektronisko plašsaziņas līdzekli EPLL 1.panta 7.punkta izpratnē. Tomēr apelācijas instances tiesa nevar piekrist pirmās instances tiesas argumentam, ka dotajā situācijā attiecībā uz diviem sižetiem (20.09.2021. un 26.01.2022.) būtu konstatējama tāda strīda ārpustiesas izskatīšanas kārtība, kas liegtu prasītājai celt prasību tiesā pirms tā nav griezusies ar sūdzību un ziņu atsaukumu pie paša elektroniskā plašsaziņas līdzekļa.

EPLL 50.panta pirmā daļa paredz, ka persona, par kuru kāda elektroniskā plašsaziņas līdzekļa raidījumā paustas nepatiesas ziņas, var pieprasīt, lai tas pats elektroniskais plašsaziņas līdzeklis izplata šo ziņu atsaukumu, kā arī tās atbildi. Persona ir tiesīga pieprasīt, lai tās atbilde tiek izplatīta neatkarīgi no tā, vai šī persona ir pieprasījusi attiecīgo ziņu atsaukumu. Personai, kura uzskata, ka elektroniskā plašsaziņas līdzekļa izplatītās nepatiesās ziņas to aizskar, ir tiesības tajā pašā elektroniskajā plašsaziņas līdzeklī bez maksas noskatīties vai noklausīties attiecīgo raidījumu, kā arī saņemt šā raidījuma ieraksta kopiju (šā paša panta otrā daļa).

EPLL 51.panta pirmā daļa paredz iepriekšējā pantā norādītā iesieguma par nepatiesu ziņu atsaukuma izplatīšanu iesniegt 14 dienu laikā, bet pats panta nosaukums "Tiesības pieprasīt nepatiesu ziņu atsaukumu" arī norāda uz to, ka minētā darbība ir tikai personas tiesība, nevis ar likumu uzlikts obligāts pienākums, pirms kura izpildes nebūtu iespējama prasības celšana tiesā. Tādējādi ne EPLL 50.pants, ne 51.pants nenoteic tādu strīda ārpustiesas izskatīšanas pienākumu un kārtību, kuru varētu iztulkot kā Civilprocesa likuma 219.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto nosacījumu par attiecīgajai lietu kategorijai noteikto lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību. Kolēģijas ieskatā EPLL vispār neparedz kādu obligātu strīda ārpustiesas izšķiršanas kārtību. Līdz ar to civilprocesuālās likuma normas piemērošana attiecībā uz atbildētāju SIA "All Media Latvia" nav pamatota un prasības atstāšanai bez izskatīšanas nebija pamata.

Bez tam, pamatoti apelācijas sūdzībā norādīts, ka attiecībā uz atbildētājiem /Persona B/ un /Persona A/ pirmās instances tiesai nebija nekāda pamata atzīt, ka prasījums pret abiem atbildētājiem ir tieši pakārtots prasījuma par izplatīto

ziņu atzīšanu par nepatiesām, godu un cieņu aizskarošām apmierināšanai. Tiesa bez pietiekama pamata atstājusi prasījumu pret abiem norādītajiem atbildētājiem bez izvērtēšanas, jo prasība pret abiem atbildētājiem celta, pamatojoties uz Civillikuma 2352.[1]pantu. Minētā likuma norma pati par sevi paredz pienākumu goda un cieņas aizskāruma gadījumā dot atlīdzību. Abi atbildētāji ir privātpersonas, kuras par nepatiesu ziņu izplatīšanu nes patstāvīgu atbildību, neatkarīgi no tā, vai prasība pret elektronisko plašsaziņas līdzekli par nepatiesu ziņu atsaukšanu būtu apmierināma. Līdz ar to apelācijas tiesa uzskata, ka prasība pret atbildētājiem /Persona B/ un /Persona A/ uz tiesas norādītā pamata ir noraidīta nepamatoti.

[13.3] Latvijas Republikas Satversmē noteikts, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus (100.pants). Šīs tiesības var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību (116.pants). Tātad vārda brīvība nav absolūta un, ņemot vērā vārda brīvības ietekmīgo lomu sabiedrībā, tās īstenošana tiek saistīta ar zināmiem pienākumiem un atbildību. Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.panta otro daļu iejaukšanās tiesību uz vārda brīvību īstenošanā var būt attaisnojama, bet tikai tad, ja tā ir paredzēta likumā un ir pamatota ar kādu no konvencijas 10.panta otrajā daļā minētajiem leģitīmajiem mērķiem, tostarp, lai aizsargātu cilvēka cieņu. Valsts pienākums aizsargāt personas godu izriet arī no Satversmes 95.panta.

[13.4] Lietā nav strīda, ka likumdevējs jēdzienu „gods" attiecinājis arī uz juridisko personu reputāciju un Civillikuma 2352.[1] panta normas aptver ne vien fizisko personu goda un cieņas aizsardzību, bet arī juridisko personu reputācijas aizsardzību (*sk. Senāta 2020.gada 30.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC77/2020,ECLI:LV:AT:2020:0430.C30450117.7.S, 9. punktu*).

Arī likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 7.panta piektā daļa noteic, ka aizliegts publicēt informāciju, kura aizskar fizisko un juridisko personu godu un cieņu un ceļ tam neslavu.

Goda un cieņas aizskaršanas gadījumos fiziskās un juridiskās personas ir tiesīgas pieprasīt, lai masu informācijas līdzekļi atsauc par tām publicētās (pārraidītās) ziņas, ja tās neatbilst patiesībai (21.panta pirmā daļa). Kaitējums, arī morālais kaitējums, ko masu informācijas līdzeklis nodarījis fiziskajai vai juridiskajai personai, sniedzot nepatiesas ziņas, ceļot neslavu un aizskarot tās godu un cieņu, publicējot ziņas un informāciju, kuru publikācija aizliegta ar likumu, masu informācijas līdzeklim jāatlīdzina šai personai likumā noteiktajā kārtībā (28.pants).

[13.5] Personas tiesības uz goda un cieņas aizsargāšanu paredzētas arī Civillikuma 2352.[1] pantā, kura pirmajā daļā noteikts, ka katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu, ja šādu ziņu izplatītājs nepierāda, ka tās atbilst patiesībai. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas izplatītas presē, tad gadījumā, kad tās neatbilst patiesībai, šīs ziņas presē arī jāatsauc. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas, kas neatbilst patiesībai, ietvertas dokumentā, šāds dokuments jāapmaina. Citos gadījumos atsaukšanas kārtību nosaka tiesa (panta otrā daļa). Ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdos, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija). Atlīdzības apmēru nosaka tiesa (panta trešā daļa). Ar godu saprot personas sabiedrisku novērtējumu, kas ir izveidojies personas darbības rezultātā, bet ar cieņu saprot personas sabiedriskā vērtējuma atspoguļojumu viņa paša apziņā, tas ir, personas pašnovērtējumu. Ar aizskarošām jāsaprot tādas ziņas, kuras samazina cietušā godu un cieņu (šajā gadījumā reputāciju) atsevišķu personu vai sabiedrības acīs. Ir jāņem vērā, vai ar šādu ziņu izplatīšanu tiek aizskartas vispāratzītas ētikas un morāles normas, vai arī tās aizskar cietušo, ņemot vērā viņa specifisko stāvokli sabiedrībā vai viņa ieņemamo stāvokli.

[13.6] Ar goda un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu ir jāsaprot to publicēšana, pārraidīšana pa radio, TV vai to paziņošana (izziņošana) citā veidā, tostarp, mutvārdos, nenoteiktam personu lokam vai kaut vienai personai (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 31.maija spriedumu lietā Nr.SKC250/2013; Augstākās tiesas Senāta 2015.gada 24.septembra spriedumā lietā Nr.SKC-204/2015*).

Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka prasībā apstrīdētā informācija ir pārraidīta publiski- televīzijas sižetā, kur tā bijusi pieejama nenoteiktam personu lokam.

Lai noskaidrotu, vai atbildētāji pauduši nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas, visi prasībā norādītie [..] izteikumi pakļaujami trīs soļu testam, kurā izvērtējams: 1) vai minētie izteikumi ir ziņa vai viedoklis; 2) ja izteikumi satur ziņas – vai ziņas ir patiesas vai nepatiesas; 3) ja ziņas ir nepatiesas, vai tās aizskar personas godu un cieņu, turklāt šāds tests izpildāms attiecībā uz katru no norādītajām ziņām atsevišķi (*sk. Senāta 2018. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. SKC86/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0222.C33288114.1.S) 13. punktu*).

[13.7] Kā atzinusi pirmās instances tiesa, tad 2020.gada 22.oktobra raidījuma "Bez Tabu" sižetā /Persona C/ un žurnālista paustā informācija ir atzīstama par ziņām, nevis viedokli. Minēto tiesas argumentu atbildētāji nav apstrīdējuši, līdz ar to arī apelācijas instances tiesai vairs nav pamata sniegt citādu vērtējumu. Apelācijas instances tiesa lietu izskata tikai tādā apjomā, kā norādīts un lūgts apelācijas sūdzībā. Tātad uz doto brīdi vairs nav strīda, ka 2020.gada 22.oktobra raidījumā ir sniegtas ziņas par prasītāju.

Pretēji apelācijas sūdzības argumentiem, kolēģija, izvērtējot pušu paskaidrojumus un pierādījumus par /Persona C/ nopirkto automašīnu, atzīst, ka /Persona C/ sižetā paustās ziņas pamatā atbilst patiesībai un tās nav kontekstā ar visu sižetu vērtējamas kā prasītājas godu un reputāciju aizskarošas.

Konkrēti:

"Nē, par servisu teica – mums ir pašiem savi servisi, mēs pārbaudām mašīnas" – lietā jau vispār nav strīds, ka prasītājai ir savi sadarbības partneri- servisi, kuros tiek pārbaudītas un, ja nepieciešams, remontētas pārdodamās automašīnas. Tātad šādu ziņu tiesa nevar atzīt par nepatiesu un tāds situācijas atstāts vispār nav ne godu un cieņu aizskarošs, ne arī bojā prasītājas reputāciju. Lietā nav arī strīda, ka /Persona C/ kā pircēja, kā arī viņas līdzbraucējs ir apskatījuši mašīnu, taču nav nekādu ziņu, ka viņiem būtu uzrādīta automašīnas signalizācija, ka būtu nodemonstrēta 4x4 piedziņa un ABS. Tiesas ieskatā pircējs kā patērētājs var apskatē nekonstatēt dažādus slēptus trūkumus, uz ko jau spriedumā norādījusi pirmās instances tiesa. Prasītāja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka apgalvojums, ka /Persona C/ liegts veikt automašīnas pārbaudi viņas izvēlētajā servisā, ir nepamatots. Tajā pašā laikā prasītāja nav pierādījusi faktu, ka būtu piedāvājusi /Persona C/ pārbaudīt mašīnu viņas izvēlētajā servisā, arī tas ir tikai prasītājas pašas apgalvojums, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 104.panta pirmajai daļai ne ar ko nav pierādīts.

"Signalizācija nestrādā, 4x4 nestrādā, visi ABSi nestrādā"- faktiski no prasības un no pušu paskaidrojumiem ir nepārprotami secināms, ka, lai gan sludinājumā par konkrētās automašīnas pārdošanu, ir bijis norādīts, ka automašīnai ir signalizācija, 4x4 pilnpiedziņa, drīz jau pēc iegādes izrādījies, ka šāda aprīkojuma patiesībā nav. To, ka konkrētajai automašīnai uz pārdošanas brīdi bija signalizācija, 4x4 piedziņa un ABS lietā nav pierādījusi prasītāja, jo pierādīt var tikai pozitīvus faktus. Faktu, ka arī spogulis automašīnai neregulējas, atzinusi arī pati prasītāja, tas joprojām fiksēts arī 2020.gada 13.oktobra tehniskās apskates protokolā Nr. WE20T079834410. Nav šaubu, ka /Persona C/ bijusi gan pie prasītājas ieteiktā servisa meistara /Persona D/, gan arī vēlāk pie saviem meistariem, kuri konstatējuši, ka nestrādā signalizācija, nedarbojas 4x4 piedziņa un ABS. Tātad pēc būtības prasītāja arī nav pierādījusi faktu, ka uz pārdošanas brīdi automašīnai šāds aprīkojums bija un darbojās. Kā konstatējusi pirmās instances tiesa, tad no lietā iesniegtajiem automašīnas kļūdu paziņojumu ekrānuzņēmumiem uzrādās visas šīs teikumā norādītās nepilnības. Tiesa uzskata, ka nav nozīmes apelācijas sūdzības argumentiem par to, ka SIA "Biring Automotive" tāme izsniegta 2018.gada 21.februārī un nevar būt pierādījums lietā, jo faktski jau no pušu sarakstes ir redzams, ka ne par signalizācijas neesību, ne par spoguļu, ne 4x4 un ABS nedarbošanos, par ko salīdzinoši ātri /Persona C/ pārdevējam ziņojusi un vairākkārt braukusi pie paša pārdevēja ieteiktā meistara, nemaz strīda nav bijis. Tātad apelācijas tiesa arī atzīst, ka /Persona C/ norādītie trūkumi: signalizācija nestrādā, nestrādā 4x4 un ABS nedarbojas, arī ir vērtējama kā patiesa ziņa.

Apelācijas sūdzībā norādītais arguments, ka uz pārdošanas brīdi automašīna bija tehniskā kārtībā, vēl nenozīmē, ka automašīnai būtu bijis tāda veida aprīkojums kā signalizācija, 4x4 un ABS, jo kā zināms, tad automašīna ir izmantojama arī bez šāda papildus aprīkojuma. Tas, ko nozīmē lietā prasītājas norādītais "tehniskā kārtībā" ne ar ko lietā nav pierādīts. Tiesas ieskatā nav nozīmes apelācijas sūdzības argumentam, ka /Persona C/ ar automašīnu nobraukusi ap 2000 km mēnesī, jo pats par sevi nobraukto kilometru skaits nevar ietekmēt salīdzinoši nesen iegādātas automašīnas signalizāciju, ABS un 4x4 piedziņu, kuru esamība automašīnai uz tās iegādes brīdi nav pierādīta.

Tiesas ieskatā minēto nevar ietekmēt arī apelācijas sūdzībā norādītie iebildumi par /Persona C/ iesniegtās SIA "Bring Automotive" tāmes /numurs/, kuras sastādīšanas datums norādīts 2018.gada 21.februāris, neatbilstību lietas faktiskajiem apstākļiem, jo automašīna iegādāta daudz vēlāk. Apelācijas tiesas ieskatā tāmē norādītais datums ir vērtējams kā pārrakstīšanās kļūda, jo /Persona C/ izsniegtā tāme nevarēja tikt sastādīta 2018.gadā, par cik automašīnu viņa iegādājās tikai 2020.gada 8.jūnijā. Tomēr norādītā tāme faktiski apstiprina tikai to, ka automašīnas izmantošanas salīdzinoši neilgā laikā (4 mēneši) tai radušies vēl vairāki defekti, kas pats par sevi neliecina par tās atbilstību sludinājumā norādītajam.

"Kopš 8.jūnija bez mašīnas, jau es nezinu kaut kāds jau mēnesis tiešām jau bez mašīnas"- šo ziņu pirmās instances tiesa atzinusi par nepatiesu, neviens to arī nav apstrīdējis un kolēģijas ieskatā pati par sevi šāda ziņa atsevišķi un arī kontekstā ar visu sižetu vispār nav atzīstama par prasītājas godu vai reputācijas aizskarošu. Šajā ziņā /Persona C/ informē raidījuma skatītājus nevis par prasītāju, bet gan par sevi un kaut arī nav noliedzams, ka automašīnu viņa vairākus mēnešus ir lietojusi, tomēr tiesas ieskatā šāda informācija, kaut arī izteikta publiski, pārdevēja reputāciju neaizskar un nebojā.

"*Aizvedot mašīnu pie sava meistara, atklājušās vēl daudzas nepilnības. Arī šobrīd automašīna atrodas servisā"*- norādītā ziņa ir patiesa, jo lietas materiālos ir pietiekami pierādījumi par to, ka automašīna arī uz 2020.gada 13.oktobri un 13.novembri (tehniskās apskates) nebija pilnīgā kārtībā, tai ir atklājušās vairākas nepilnības un fakts, ka automašīna ir vairākkārt atradusies servisā arī ir gan patiess, gan prasītājas godu un reputāciju nebojā, jo vispārzināms ir fakts, ka lietotas automašīnas, kuras ir vismaz 14 gadu vecas, itin bieži mēdz saplīst un bojāties. Minētā ziņa nav vērtējama kā prasītājas godu un reputāciju aizskaroša.

"/Persona C/ meistars aprēķinājis, ka, lai mašīnu savestu pilnā kārtībā, remontdarbi varētu izmaksāt nepilnus 4 tūkstošus eiro"- norādītā ziņa faktiski nav ne patiesa, ne nepatiesa, jo ir pieņēmums. Gramatiski tulkojot vārdus "varētu izmaksāt", redzams, ka tie norāda uz iespējamību, nevis pilnīgi noteiktu faktu. Bez tam apelācijas sūdzībā pati prasītāja norādījusi gan uz SIA "Biring Automotive" tāmi, kurā norādīta remonta summa 2 560 EUR, gan uz Wess Select pasūtījumu, kurā norādīta summa 5 229,44 EUR, gan uz pašas /Persona C/ mutvārdu apgalvojumu, ka remonta izmaksas sastāda, sākot no 3 500 EUR. Līdz ar to ir pilnīgi skaidrs, ka tiešas un precīzas remonta izmaksas žurnālistam nevarēja būt zināmas, tādējādi norādīto ziņu par iespējamu remonta darbu izmaksu līdz 4 000 EUR tiesai nav pamata atzīt par nepatiesu. Norādītā ziņa pati par sevi un kontekstā ar pārējām ziņam tiesas ieskatā nav prasītājas godu un cieņu (reputāciju) aizskaroša, jo tas, ka /Persona C/ nopirktajai automašīnas vispār vajadzīgi remonti un līdzekļi, ņemot vērā tās vecumu, prasītājas reputāciju nebojā.

Apelācijas sūdzībā netiek apstrīdēts pirmās instances tiesas secinājums, ka /Persona C/, iegādājoties no prasītājas automašīnu, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta izpratnē ir patērētāja un patērētājam nav pienākuma izdarīt preces padziļinātu pārbaudi. Tas, ka /Persona C/ kā patērētāja attiecīgos trūkumus, iespējams, varēja konstatēt, ja būtu preci padziļināti pārbaudījusi vai ka viņai kā pircējai tāda iespēja bija, nenozīmē, ka trūkums nav uzskatāms par slēpto trūkumu, un neatbrīvo pārdevēju no atbildības par preces neatbilstību līguma noteikumiem.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 13. panta trešajā daļā ir ietverta likumiska prezumpcija par faktu, ka pārdevēja pārdotā prece jau tās iegādes dienā neatbilda līguma noteikumiem, ja neatbilstība atklājās sešu mēnešu laikā pēc preces iegādes (likuma redakcijā, kas spēkā līdz 2021. gada 14. jūnijam), izņemot gadījumu, kad šāds pieņēmums ir pretrunā ar preces raksturu vai neatbilstības veidu.

Lai patērētājs varētu pretendēt uz šīs prezumpcijas piemērošanu, viņam ir jānorāda un jāpierāda, ka prece neatbilda līguma noteikumiem (Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 14. panta kritērijiem) un ka neatbilstība atklājās iepriekšminētajā termiņā. Patērētājam nav jāpierāda ne šīs neatbilstības cēlonis, ne arī pārdevēja vaina. Šo prezumpciju pārdevējs var atspēkot, pierādot, ka piegādes brīdī neatbilstība nepastāvēja.

Tādējādi pamatoti pirmās instances tiesa ir norādījusi, ka pati prasītāja kā pārdevējs lietā nav iesniegusi pierādījumus, ka automašīnas iegādes laikā tai bija uzstādīti un darbojās signalizācija, ABS un bija 4x4 piedziņa, ka 14 gadus veca automašīna uz pārdošanas brīdi bija tādā tehniskā kārtībā, kā norādīts sludinājumā.

[13.8] Atbilstoši judikatūrai, kas izveidojusies lietās par personas goda un cieņas aizsardzību, lai izvērtētu prasības pamatotību, vispirms ir nepieciešams konstatēt, vai publicētā informācija ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta, turpretī viedoklis atspoguļo personas subjektīvo vērtējumu par kādu personu, tās darbību vai kādu notikumu un nevar būt ne patiess, ne nepatiess. Tas ir balstīts personas individuālos priekšstatos, jūtās, izpratnē un uzskatos. Turklāt subjektīvs vērtējums vienmēr ir saistīts ar pašu personu, kas to pauž un pakļauts subjektīvai ietekmei. Tiesu praksē ir nostiprināta atziņa, ka noteicošie kritēriji, lai konstatētu, kuram no jēdzieniem "ziņa" vai "viedoklis" atbilst strīdus paustā informācija ir: 1) izteikuma kopējais konteksts; 2) nozīme, ko šādam izteikumam varētu piešķirt neitrāla persona; 3) izteikuma autora skaidrojumi. Izskatot prasību, nevar vērtēt tikai konkrētas frāzes, bet raksts (sižets) ir jāvērtē tā kopumā, kā arī situācija, kādā raksts tapa (sk. Augstākās tiesas Senāta 2015.gada 24.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-204/2015, 2018.gada 28.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-68/2018).

Lietā pastāv strīds par to, vai publicētajos sižetos 2021.gada 20.septembrī un 2022.gada 26.janvārī visa norādītā informācija, kas prasītājas ieskatā aizskārusi tās godu (reputāciju), satur ziņas, vai tajā pausts viedoklis. Minēto izvērtējumu pirmās instances tiesa spriedumā vispār nav devusi.

[13.8.1] 2021.gada 20.septembra sižetā: "*Beigās sanāca vēl tā, ka viņi nevarēja iedarbināt, pārbaudē arī tie logu tīrītāji, pagriezieni, aizmugurē gabarīti, nu nekas nestrādāja. Atverot mašīnu pēc lietainā laikā bagāžnieks viss bija pilns ar ūdeni"* – apelācijas tiesa minētos izteikumus vērtē kā ziņu, taču faktiski ne prasītāja, ne arī atbildētāja lietā nav pierādījuši to, kādā stāvoklī darījuma slēgšanas brīdī bija /Persona B/ iegādātā automašīna. Būtībā prasītāja pati nemaz nav apstrīdējusi /Persona B/ paskaidrojumos pirmās instnaces tiesai norādīto, ka logu tīrītāji automašīnai nav darbojušies uzreiz, izbraucot no autoplača. Tāpat netiek apstrīdēts, ka pie tirgotāja mašīna aizvesta uzreiz 14 dienu laikā pēc pirkuma un tirgotājs ir bijis gatavs labot automašīnu. Norādītie paskaidrojumi, kas netiek apstrīdēti, pēc būtības pierāda to, ka /Persona B/ automašīna uzreiz pēc tās iegādes nebija pilnīgā tehniskā kārtībā, tai bija nepieciešams remonts. Arī no lietā iesniegtā AS Mogo automašīnas nodošanas- pieņemšanas akta, kas datēts ar 2021.gada 14.septembri, redzams, ka automašīnai konstatēti elektronikas bojājumi. Tiesas ieskatā, ja automašīnas pirkums-pārdevums noticis 2021.gada 3.septembrī, tad 2021.gada 14.septembrī konstatētie trūkumi, tai skaitā elektronikas bojājumi, viennozīmīgi norāda, ka pārdotā automašīna nav bijusi tehniskā kārtībā. Līdz ar to tiesas ieskatā vismaz daļēji šī ziņa ir patiesa un tādā gadījumā arī /Persona B/ kā patērētāja nav sniegusi nepatiesas, prasītājas godu un reputāciju aizskarošas ziņas.

"Viņi atteica, neko nepamatoja" – vērtējama kā ziņa, bet lietā jau nemaz nav strīds, ka prasītāja kā pārdevējs ir atteikusi pircējai automašīnas pieņemšanu atpakaļ un prasītāja ne ar ko nav pierādījusi, ka būtu sniegusi /Persona B/ kā patērētājai skaidru un nepārprotamu atbildi uz viņas izteikto lūgumu pieņemt automašīnu atpakaļ. Līdz ar to tiesas ieskatā /Persona B/ nav jāpierāda negatīvs fakts, ka atteica, bet gan prasītājai būtu jāpierāda lietā pozitīvie fakti, ka tika sniegta izskaidrojoša atbilde uz /Persona B/ izteikto priekšlikumu. Norādītā ziņa nav vērtējama kā nepatiesa un līdz ar to prasītājas reputāciju aizskaroša.

Attiecībā uz žurnālista teikto - "*Viens no darbiniekiem to arī esot apņēmies izpildīt*." – apelācijas tiesas ieskatā minētā frāze ir vērtējama kā viedoklis, kā žurnālists subjektīvi ir uztvēris un tālāk pārstāstījis no /Persona B/ kā pircējas dzirdēto informāciju. Minēto nevar atzīt par ziņu, kuras patiesums lietā būtu jāpierāda.

[13.8.2] 2022.gada 26.janvāra sižetā: "*Nu tur nekam nevajadzētu būt, viss ir baigi labi"*- arī minētā informācija ir vērtējama kā /Persona A/ izteikts viedoklis, kā viņš uztvēris kāda pārdevēja darbinieka sniegto situācijas skaidrojumu un norādītā informācija nekādā veidā neaizskar prasītājas reputāciju.

"Kaut kur pēc pāris dienām nokrita tas spoguļstikls nost, tad magnetola iespiedās iekšā un vairs nestrādāja"- vērtējama kā ziņa, kuru tiesa nevar atzīt ne par patiesu, ne nepatiesu, jo lietā pierādījumi par automašīnas VW spoguļstiklu un magnetolu ne no vienas puses nav iesniegti. Bez tam tiesa arī uzskata, ka minētais teikums ne viens, ne arī kontekstā ar

pārējo sižetā izteikto informāciju, prasītājas reputāciju nebojā, jo ir pilnīgi loģiski, ka tik vecai automašīnai (18 gadi) jebkurā brīdī var rasties tehniska rakstura problēmas.

"*Vajag pilnībā izārdīt visu motoru, lai saprastu, kas tur par vainu ir nu un salikt kopā, bet šitādai mašīnai jaukt ārā un likt pa jaunam kopā, tas ir pluss, mīnuss tās mašīnas vērtība"*- viennozīmīgi vērtējams kā /Persona A/ subjektīvs viedoklis, kura patiesums nav jāpierāda.

"*Motors ir beigts*" – vērtējama kā ziņa. Tiesa uzskata par nepamatotu apelācijas sūdzībā norādīto argumentu, ka /Persona A/ kā pircējs nemaz nav griezies ar jebkādām sūdzībām par automašīnas tehnisko stāvokli pie pārdevējas. Pretēji šādam argumentam no lietas materiāliem ir redzams, ka 2022.gada 11.janvārī atbildētājs ir rakstījis prasītājai un informējis, ka jau 2022.gada 6.janvārī, t.i. 14 dienas pēc iegādes, ir konstatējis dūmu parādīšanos no motora telpas, uz ko ir saņēmis arī prasītājas atbildi. Līdz ar to pats fakts, ka jau drīz pēc pirkuma darījuma noslēgšanas automašīnai sākušās tehniskas problēmas, ir patiess un prasītāja par to arī tika informēta. Tādējādi šo ziņu arī tiesai nav pamats atzīt par nepatiesu un līdz ar to prasītājas reputāciju aizskarošu.

Žurnālista teiktais - "*Jelgavnieks uzticējies pārdevējam un nolēmis ieteikto spēkratu iegādāties"* –vērtējama kā ziņa, bet tā ir pilnīgi patiesa, jo nenoliedzami /Persona A/ ir uzticējies prasītājai kā pārdevējai un automašīnu ir iegādājies, par ko lietā vispār strīda nevarētu būt.

"*Kad /Persona A/ par Autoselect ierakstījis atsauksmi internetā, viņam jebkāda palīdzība esot atteikta*" – vērtējama kā ziņa, bet tiesas ieskatā tā ir patiesa, jo prasītāja pati lietā vispār nav iesniegusi nekādus pierādījumus, kādā veidā būtu reāli risinājusi un palīdzējusi /Persona A/ kā patērētājam, kurš par 18 gadus vecu automašīnu samakājis tiesas ieskatā ievērojamu summu. Kā redzams no lietā iesniegtā automašīnas VW Touareg realizācijas cenas novērtēšanas akta, tad tajā ir norādīta realizācijas cena 3200 EUR, tātad mazāka, par kādu automašīnu kā labā stāvoklī esošu pārdevusi prasītāja.

[13.9] Augstākās tiesas prakses apkopojumā "Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību" (2003/2004.gads) norādīts, ka tiesai ir jāvērtē, vai paustajam viedoklim (ziņām) bija pietiekama faktiskā bāze. Respektīvi, vai pastāvēja kaut kādi notikumi vai arī paša cietušā darbības, kuras ir veicinājušas šāda viedokļa veidošanos par viņu. Tas, kas ir uzskatāms par "pietiekamu faktisko bāzi", ir atkarīgs no katras konkrētās lietas apstākļiem.

Persona nevar sūdzēties par reputācijas aizskārumu, ja reputācijas zudums ir pašas šīs personas rīcības paredzamās sekas. Prasītāja norādījusi, ka pēc vairāku pircēju, tai skaitā lietā esošo atbildētāju, sūdzībām PTAC ir izvērtējis prasītājas darbības un nekādus pārkāpumus nav konstatējis. Minētajam apgalvojumam apelācijas tiesa nepiekrīt.

No PTAC atzinuma, ko pati prasītāja iesniegusi lietā, ir redzams, ka ne jau tikai atbildētāji, kas nenoliedzami ir patērētāji dotajās tiesiskajās attiecībās, pēc transportlīdzekļu iegādes pie prasītājas konstatējuši, ka iegādātais transportlīdzeklis ir ar būtiskiem defektiem, kas liedz tā pilnvērtīgu un drošu izmantošu ceļu satiksmē. Kā konstatējis PTAC, tad gada laikā aktualizējušos strīdu starp patērētājiem un sabiedrību cēlonis ir vietnēwww.autoselect.lvnorādītais apgalvojums, kas ir pārāk vispārīgi formulēts un nav pietiekoši skaidrs vidusmēra patērētājam. Proti, PTAC secinājusi, ka apgalvojumu "veikta pirmspārdošanas diagnostika, nav konstatēti defekti. Auto ir labā tehniskā un vizuālā stāvoklī, nekādi papildus ieguldījumi nav nepieciešami" sabiedrība saturiski saprot citādi, nekā to uztver vidusmēra patērētājs. PTAC viennozīmīgi, pārbaudot iesniegtās sūdzības, ir konstatējusi, ka patērētāji, izlasot vietnē norādīto apgalvojumu, var pieņemt tādu lēmumu par tiesisko darījumu, ko nebūtu pieņēmuši, ja nebūtu saskārušies ar norādīto apgalvojumu.

PTAC vērsusi prasītājas uzmanību uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktu, proti, komercpraksi uzskata par maldinošu gadījumā, ja tās ietvaros tiek sniegta nepatiesa informācija vai šī informācija jebkādā veidā, tostarp vispārējās pasniegšanas ziņā, maldina vai varētu maldināt vidusmēra patērētāju pat tad, ja faktiski ir pareiza. PTAC savā nolēmumā nav atzinusi prasītājas komercpraksi attiecībā uz pircējiem par pilnīgi likumīgu un pareizu, bet gan izbeigusi konkrēto komercprakses uzraudzības lietu, izsakot sabiedrībai aicinājumu turpmāk savā darbībā nodrošināt komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām katram transprotlīdzeklim individuāli norādot kādas pirmspārdošanas diagnostikas pārbaudes veiktas katrā konkrētā gadījumā, norādot, kas konkrēti saprotams ar vārdiem "auto ir labā tehniskā un vizuālā stāvoklī", "nekādi papildus ieguldījumi nav nepieciešami", u.c. Kā norādīts PTAC atzinumā, tad " pašlaik Sabiedrības rīcībā, lietojot vispārīgu un nekonkrētu apgalvojumu, ko vidusmēra patērētājs, tai skaitā, uztver citādi, nekā to ir domājusi Sabiedrība, satur maldinošas komercprakses pazīmes saskaņā ar NKAL 9.panta pirmās daļas 1.punktu.

Kā secināms izskatāmajā lietā, tad arī visi trīs atbildētāji faktiski ir uzticējušies prasītājas vietnē norādītajai informācijai par automašīnu labo tehnisko stāvokli, taču tiesas ieskatā 16 un 18 gadus veci transportlīdzekļi paši par sevi nevar būt labā stāvoklī, kā to savā vietnē apgalvojusi prasītāja. Līdz ar to pašas prasītājas rīcība ir veicinājusi atbildētāju viedokļu un sniegto ziņu izplatīšanu par veiktajiem darījumiem. Tādējādi tiesai ir pamats, vērtējot iespējamo prasītājas reputācijas aizskārumu, vērtēt arī pašas prasītājas rīcību, saistītu ar gados ievērojami vecu automašīnu uzdošanu par pilnīgi labā stāvoklī esošām automašīnām, kas pastāvējusi vēl pirms sižetu pārraidīšanas. Tādējādi tiesas ieskatā pati prasītāja, ievērojot PTAC lēmumos norādītās darbības, kā cietušais varēja izvairīties no negatīvas informācijas atspoguļojuma un secīgi negatīvu komentāru saņemšanas.

Tiesas ieskatā lietotu automobīļu tirdzniecība un ar to saistītās problēmas skar ievērojamu iedzīvotāju skaitu un tamdēļ plašsaziņas līdzekļu iesaistīšanās dotā jautājuma aktualizēšanā attaisno atbildētāju veiktās darbības.

[13.10] Nepamatots ir abu apelatoru arguments, ka lietā bija jāņem vērā Latvijas Mēdiju ētikas padomes pieņemtais atzinums. Tiesai nav saistošs Ētikas padomes viedoklis kā pierādījums, tiesa patstāvīgi veic strīdus apstākļu juridisko

analīzi un dod savu vērtējumu pušu tiesiskajām attiecībām.

EPLL 2.panta otrā daļa noteic, ka šā likuma mērķi ir nodrošināt vārda un uzskatu paušanas brīvību, sociāli nozīmīgas informācijas vispārēju pieejamību un netraucētu brīvas, demokrātiskas diskusijas uzturēšanu un attīstību, paverot katram Latvijas iedzīvotājam iespēju patstāvīgi veidot viedokli par valstī notiekošajiem procesiem un tādējādi sekmējot viņa kā demokrātiskas sabiedrības locekļa līdzdalību ar šiem procesiem saistītu lēmumu izstrādāšanā. Raidījums "Bez Tabu" ir informatīvi izklaidējošs raidījums, kurā ietverti cilvēkstāsti, sadzīves situācijas, dažādi jautājumi un risinājumi. Apskatot raidījuma "Bez Tabu" būtību un mērķi, var secināt, ka sižeti tiek pamatā veidoti, ņemot vērā saņemtās personu sūdzības vai citus personu stāstus, kas ir balstīti uz reālām dzīves situācijām, sniedzot raidījuma skatītājiem ieskatu konkrēto problēmu risināšanā, tai skaitā sniedzot praktiskus ieteikumus, piesaistot kompetentas personas (ekspertus), kas komentē attiecīgās situācijas un/vai radušos apstākļus. Jānorāda, ka arī šajā gadījumā sižetos par savu piedzīvoto lietotu automašīnu pirkšanā dalījušies atbildētāji, bet apelācijas tiesa uzskata, ka pati prasītāja, nesniedzot pilnīgu un patiesu informāciju par pārdodamo preci, ir radījusi negatīvu priekšstatu par sevi kā komersantu. Bez tam apelācijas tiesa nevar piekrist apelācijas argumentam, ka publicētajos sižetos pilnībā nav ņemta vērā prasītājas kā pārdevēja sniegtā informācija. No 2021. un 2022.gada sižetiem ir nepārprotami redzams, ka žurnālists ir ieradies pie prasītājas kā pārdevējas un vēlējies arī uzklausīt tās viedokli, taču ir saņemts atteikums, ka visas atbildes tiks sniegtas e-pastā. Savukārt sniedzot savu skaidrojumu e-pastā patiesībā prasītāja, nevis piedāvājusi pusēm kādu risinājumu, bet uzbrūkošā veidā norādījusi uz pašu atbildētāju vainu darījumu slēgšanā, līdz pat krāpniecisku darbību īstenošanu, kā piemēram, attiecībā uz /Persona B/. Savukārt 2020.gada sižetā žurnālists tieši sazzinājies ar pārdevējas pārstāvi un tā viedoklis ir ticis uzklausīts un atspoguļots sižetā.

Līdz ar to apelācijas tiesa, izvērtējot lietā iesniegtos sižetus un attiecīgos pierādījumus, atzīst, ka atbildētāji nav snieguši par prasītāju tādas acīmredzami nepatiesas un reputāciju aizskarošas ziņas, kuras būtu atsaucamas un saistībā ar kurām prasītājai pienāktos mantiska kompensācija. Pirmās instances tiesas spriedums pamatā ir pareizs un atbilstošs piemērotajām tiesību normām, izņemot daļā par prasības pret SIA "All Media Latvija" atstāšanu bez izskatīšanas.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39., 42.pantu no prasītājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 25 EUR.

Atbildētāji lietā nav iesnieguši pierādījumus par ar lietas vešanu saistīto izdevumu apmaksām vai rēķiniem, līdz ar to tiesāšanās izdevumi no prasītājas atbildētāju labā lietā nav piedzenami.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.- 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt SIA "Car Sales Technologies" prasību pret SIA "All Media Latvia", /Persona C/, /Persona B/ un /Persona A/ par nepatiesu ziņu atsaukšanu, morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu.

Piedzīt no SIA "Car Sales Technologies", reģistrācijas Nr.40103697580, juridiskā adrese "Saulītes"- 18, Ineši, Inešu pagasts, Cēsu novads, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 25 EUR (*divdesmit piecus euro*), tos ieskaitot saņēmējam Tiesu administrācija, reģ. Nr.90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, Valsts kase, iemaksas mērķis: 21499- ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, lieta Nr. C771026722.

Noteikt sprieduma labprātīgai izpildei termiņu 10 (desmit) dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas 2024.gada 17.jūnija, kasācijas sūdzību iesniedzot Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesnese I.Pinne

Tiesnese S.Bakmane

Tiesnesis A.Bukavs